

TRETTEN CASEBESKRIVELSER

Udsatte børn og unge med etnisk
minoritetsbaggrund

**Projekt: Risikovurderinger i
dilemmafyldte sager vedr. børn
og unge fra familier med etnisk
minoritetsbaggrund**

UDARBEJDET AF
JYTTÉ HANSEN
UNIVERSITY COLLEGE SYDDANMARK
UDVIKLING OG FORSKNING
NVIE

NATIONALT VIDENCENTER FOR
INKLUSION OG EKSKLUSION

NVIE

UNIVERSITY COLLEGE
SYDDANMARK
UCSYD.DK

Indhold

Introduktion.....	2
Amina og Zainab	3
Malika, Salma og Isra.....	9
Salma	12
Isra	14
Idres og Hidi.....	16
Lala, Jaelle, Kizzy, Vadoma og Yosha	20
Berna	25
Osman, Levent og Zeki	28
Lamia	31
Ahmet	34
Erdem	37
Jamil.....	39
Latifa	42
Yasir	46
Tsura, Violca, Milosh, Pali, Talaitha og Stanka	49

Introduktion

I forbindelse med forsknings- og udviklingsprojektet *Risikovurderinger i dilemmafyldte sager vedr. børn og unge fra familier med etnisk minoritetsbaggrund* har en kommune givet os adgang til at følge tretten meget komplekse sager vedr. børn og unge fra etniske minoritetsfamilier. Projektperioden begyndte i januar 2012 og blev afsluttet i december 2014. Den nærværende case-samling er særligt udarbejdet til anvendelse på Børn- og ungediplomuddannelsen.

De tretten cases vedrører børn og unge i alderen fra 0 – 20 år. Der er givet tilsagn fra datatilsynet til at få indblik i disse personfølsomme data, som her vil blive videreformidlet i anonymiseret form. I denne samling er hver enkelt case således anonymiseret i relation til personnavne og stednavne.

Casene har alle udgangspunkt i en familiesag, hvor der er fra et til seks børn i en case. I alt inkluderer de tretten cases 28 børn og unge. Samlingen består således af tretten cases (familiesager), og de kan bruges som selvstændige cases eller betragtes i sammenhæng med hinanden. Man kan ligeledes vælge at fokusere på enkeltindivider inden for casene. Endelig kan samlingen også bruges i sammenhæng med det refleksionsværktøj, der ligeledes er udarbejdet som en del af forsknings- og udviklingsprojektet.

Case-beskrivelserne er lavet på baggrund af analyser af sagsakter, mødeobservationer, interview med børn og unge og med de socialrådgivere, der har arbejdet med sagerne. Analyserne af dette datamateriale, som kommer fra forskellige kilder, har åbnet mulighed for at lave beskrivelser, som rummer flere perspektiver på børnene, de unge og deres familier. Det er alle børn og unge, som har haft en længerevarende kontakt med de sociale myndigheder.

De sager, vi har fulgt begynder alle med en underretning i sammenhæng med at barnet/den unge befinder sig i en meget vanskelig situation. Bortset fra en enkelt af sagerne har de alle et længere varende forløb med forskellige former for foranstaltninger. I ti af de tretten sager bliver børnene og de unge akut anbragt. I de tre andre begynder sagen med familiekonsulentbistand. I den ene familie bliver denne akut iværksat.

Tanken er at give en beskrivelse af børnene og de unges livssituation, og det forløb de gennemgår, mens de har kontakt med de sociale myndigheder. Gennem de tretten case-beskrivelser får læseren mulighed for at følge, hvordan børnenes og de unges forløb udvikler sig gennem kontakten med de sociale myndigheder og de foranstaltninger, der bliver iværksat for at reducere de tilstedeværende risikofaktorer. Som læser får man således ikke alene indblik i, hvilke indsatser der aktiveres ved sagernes begyndelse, man får ligeledes indblik i sagernes videre forløb.

God læselyst!

Amina og Zainab

Denne case handler om et par tvillingepiger – Amina og Zainab - som blev født i 1995 i Danmark af en mor med libanesisk baggrund, og en far der er statsløs palæstinenser, begge forældre med opholdstilladelse i Danmark. Da pigerne var fire år, blev forældrene skilt. Det første år boede de sammen med deres mor, som flyttede til Libanon for at gifte sig med en ny mand. Denne mand var meget voldelig over for pigerne, og moderen overlod Amina og Zainab til sine forældre i Danmark. Faderen, som var blevet boende i Danmark, anlagde nu sag ved retten for at få forældremyndigheden, hvilket han fik. Amina og Zainab boede derefter hos deres far, indtil han efter et års tid anbragte pigerne i pleje hos moderens forældre. Bedsteforældrene fik dog aldrig nogen formel plejetilladelse.

Bedsteforældrene lagde vægt på, at pigerne blev opdraget efter den muslimske tro, og de normer som findes i deres eget netværk. Udover bedsteforældrene havde Amina og Zainab megen kontakt med onkler og mostre, som boede i samme lokalområde. Bedstefaderen var familiens overhoved. Det var ham, der havde kontakten til familien i Libanon. Over for dem var det vigtigt at vise, at han havde styr på sin familie. Det accepterede mostrene og onklerne – udadtil, mens de levede deres eget liv ved siden af.

Amina og Zainab gik i den lokale skole og klarede sig godt der. De havde ikke megen kontakt med skolekammeraterne efter skoletid.

Der var ikke nogen faste aftaler om samvær med faderen og moderen, som hver for sig havde stiftet ny familie og bosat sig i Tyskland. Ingen af forældrene ønskede at have pigerne boende hos sig. Pigerne kom på ferie, når det passer ind i forældrenes øvrige liv.

En ufrivillig lang efterårsferie hos faderen med negative eftervirkninger

I efterårsferien i 2008, hvor Amina og Zainab er 13 år, inviterer faderen dem på efterårsferie hos sig. Aftalen er, at de skal være på ferie i to uger, men da de vil rejse hjem igen, forbyder faderen dem at tage af sted. Først efter et par måneder, hvor de blev udsat for vold og trusler, og hvor de har indtryk af, at faderen forsøgte at arrangere ægteskab for dem, lykkes det Amina og Zainab med hjælp fra deres mor at vende tilbage til bedsteforældrene. Bedsteforældrene havde i samme periode forsøgt at få de danske myndigheds hjælp til at få Amina og Zainab hjem igen - men uden held. For det er faderen, der har forældremyndigheden, og plejeforholdet hos bedsteforældrene er ikke formelt godkendt.

Da Amina og Zainab begyndte i skole igen efter juleferien, viser de mange tegn på, at den ufrivillige lange ferie hos faderen og stedmoderen har påvirket dem meget negativt. De er angste og utrygge, og de har meget svært ved at koncentrere sig om skolearbejdet. Skolen tager på besøg hos bedsteforældrene med tolk for at undersøge pigernes oplysninger om opholdet hos faderen. Da bedsteforældrene bekræfter pigernes fortælling, om det de har været udsat for hos faderen, sender skolen en underretning til Børn- og Familieafdelingen.

Risiko for tvangsægteskabsplaner fører til akut tvangsanbringelse

Efter modtagelsen af underretningen fra skolen afholder socialrådgiveren en børnesamtale med Amina og Zainab, hvor også læreren er til stede. I den samtale bekræfter de begge, at faderen har haft planer om at arrangere ægteskab for dem, og at han har været meget voldelig over for Zainab og udsat dem begge for trusler om vold. De giver begge udtryk for, at de er bange for faderen og ikke ønsker at have kontakt med

ham fremover. Amina og Zainab giver i samtalen med socialrådgiveren udtryk for, at de er glade for at bo hos deres bedsteforældre.

Inden det lykkes socialrådgiveren at afholde en samtale med bedsteforældrene, får hun endnu en underretning fra skolen. Af den fremgår det, at Amina og Zainab er inviteret på sommerferie hos faderen. Socialrådgiveren følger denne underretning op ved at aflægge et hjemmebesøg hos bedsteforældrene, for at få en aftale med dem om ikke at sende pigerne afsted på ferie. Efter socialrådgiverens vurdering er der stor risiko for, at faderen vil bruge ferien til at tvangs bortgifte Amina og Zainab. Bedsteforældrene er ud fra socialrådgiverens opfattelse enige med hende i, at pigerne – med risikoen for tvangsægteskab – ikke skal på ferie hos faderen. Senere modtager socialrådgiveren igen en underretning fra skolen, og heraf fremgår, at Amina og Zainab ikke er mødt i skole, fordi de er klar til at rejse en af de nærmeste dage. Socialrådgiveren tager derfor på et uanmeldt hjemmebesøg. Her viser det sig, at bedsteforældrene alligevel ikke vil afslå faderens ønske om, at Amina og Zainab kommer på ferie hos ham. De har pakket og er klar til at sende pigerne af sted. Amina og Zainab giver også udtryk for, at de gerne vil afsted. De vil give faderen en chance for at vise, at han vil dem det godt. Der er også nogle onkler og mostre tilstede. Den samlede familie er ikke indstillet på, at følge socialrådgiverens opfordring til dem om, at beskytte pigerne mod tvangsægteskab ved at afslå faderens ferieinvitation.

Socialrådgiveren kontakter derfor sin leder og BU-udvalgsformanden. For hendes vurdering er, at Amina og Zainab skal forhindres i at rejse af sted, med fare for at de vil blive tvangs bortgift. På grundlag af socialrådgiverens viden fra underretninger, børnesamtaler og møder med bedsteforældre og familienetværk vurderer BU-udvalgsformanden dernæst, at der er grundlag for at foretage en akut tvangs anbringelse af Amina og Zainab.

Amina og Zainab bliver anbragt sammen på en døgninstitution, mens BU-udvalget behandler sagen. På det første møde deltager faderen. Han giver en helt anden beskrivelse af den lange efterårsferie og hensigten med den forestående sommerferie. Han benægter at have nogen som helst planer om tvangsægteskaber for Amina og Zainab. Disse udtalelser får dog ikke BU-udvalget til at ændre beslutning. Tvangsanbringelserne bliver fastholdt.

På det næste møde i BU-udvalget deltager Amina og Zainab med en bisidder fra den døgninstitution, hvor de er anbragt. De bekræfter billedet af forløbet i efterårsferien med vold og tilbageholdelse hos faderen mod deres vilje. De ligger også vægt på, at anbringelsesstedet giver større frihed til, at de selv kan bestemme nogle ting. I modsætning til livet hos bedsteforældrene, hvor der er meget strenge regler for dem. De ønsker ikke at bo hos bedsteforældrene igen. De ønsker at leve med den samme frihed som danske børn og unge.

BU-udvalget beslutter at fastholde tvangs anbringelsen, og at samvær med faderen skal være overvåget.

Anbragt sammen i en etnisk dansk plejefamilie

Efter et par måneder på døgninstitutionen bliver Amina og Zainab flyttet til en etnisk dansk plejefamilie. Hos plejefamilien møder de nogle helt andre normer end dem, de er vokset op med hos bedsteforældrene. Plejeforældrene ønsker, at pigerne skal lære at tale om deres følelser og give udtryk for deres mening, at de skal blive i stand til at træffe egne valg samt indgå og overholde aftaler med plejefamilien.

Amina og Zainab tager hul på friheden på en måde, der vækker stor bekymring hos plejeforældrene. Amina kaster sig ud i mange drengebekendtskaber og kortvarige kæresteforhold. Zainab holder fast i en kæreste, som hun har mødt på døgninstitutionen og ønsker stor frihed til at indgå i det forhold. Plejeforældrene har forud for anbringelsen fået beskrevet Amina som "dansk" og Zainab som mere tilbageholdende og orienteret mod at familiens normer. Disse beskrivelser holder ikke stik. Plejeforældrene opfatter begge piger som nogle, der har store psykiske vanskeligheder, og som er meget svingende i deres selvoplevelse, og som i det hele taget er usikre og utrygge. Der bliver derfor iværksat psykologundersøgelse og behandling for begge piger.

Den risikofaktor, som faderen udgjorde, bliver forstærket efter anbringelsen i plejefamilien, da faderen udsætter både pigerne og plejeforældrene for trusler på livet. Plejefamilien beskriver også bedsteforældrene som et truende element i forhold til pigernes psykiske udvikling. Pigerne reagerer altid med uro på telefonkontakt med bedsteforældrene. Familien ser meget negativt på de forhold, pigerne lever under i den danske plejefamilie, og de lægger pres på pigerne, for at de skal overholde familiens normer, og giver også udtryk for, at de ønsker, at Amina og Zainab skal bo hos dem. Pigerne har svært ved at håndtere disse reaktioner fra familien og reagerer med uro på dem. De bliver splittet mellem en længsel efter familien, og deres ønske om ikke skulle leve under de stramme regler i familien.

Bedsteforældrene har den opfattelse, at man i Danmark selv kan bestemme, hvor man vil bo, når man er fyldt 15 år. Derfor lægger de et stort pres på Amina og Zainab i tiden op til de fylder 15 år (et lille år efter anbringelsen), for at få dem til at sige til de sociale myndigheder, at de ønsker at flytte hjem igen. Amina og Zainab ønsker imidlertid ikke at flytte tilbage til bedsteforældrene. Da bedsteforældrene får det at vide afskær bedstefaderen kontakten med dem. Han ønsker også, at resten af familien skal gøre det, men bedstemoderen og mostrene holder fortsat en vis kontakt med Amina og Zainab bag bedstefaderens ryg.

Under anbringelsen hos plejeforældrene udvikler Amina og Zainab sig forskelligt i deres relation med plejeforældrene. Amina udvikler sig fra at have været i en meget modstandspræget position til at være langt mere imødekommende, over for plejeforældrenes forventninger om at tale om sine følelser, og at erkende, når hun har overtrådt aftalerne. Zainab ændrer sig helt fra at have tilpasset sig med en ydre facade af høflighed til at modsætte sig alle krav og forventninger fra plejefamilien. Hun ønsker at flytte fra plejefamilien og ud i egen bolig. Det ønske kan socialrådgiveren ikke imødekomme. Hvis Zainab skal flytte fra plejefamilien, vil det blive til et andet anbringelsessted.

Psykologen, som har samtaler både med Amina og Zainab og plejeforældrene, anbefaler, at man vægter Aminas og Zainabs individuelle behov frem for deres behov for hinanden som søskende. Psykologen vurderer, at en adskillelse af pigerne kan være en stor hjælp for dem.

Socialrådgiveren kan på det grundlag imødekomme Zainabs ønske om at flytte fra plejefamilien til et andet anbringelsessted. Ikke mindst fordi konflikterne mellem Zainab og plejefamilien efterhånden har nået et niveau, hvor plejefamilien må sige helt fra over for at have Zainab boende. Hun må akut flyttes tilbage til den døgninstitution, hvor de først blev anbragt.

Amina og Zainab skilles ad

Efter et kort ophold på den døgninstitution bliver Zainab anbragt på et opholdssted, hvor der kun bor piger. Zainab ønsker ikke at færdiggøre behandlingen hos psykologen. Indsatsen, der bliver ydet over for hende

efter anbringelsen, består i den pædagogik, der bliver udøvet på opholdsstedet. Den består i faste rammer og regler og tydelige omsorgsfulde voksne, der kan støtte de unge i at lære at indgå i relationer med de voksne og de andre piger på stedet.

Zainab får et langvarigt forløb på samme opholdssted

Da Zainab kommer til opholdsstedet, har hun den opfattelse, at når man er anbragt, må man bestemme alting selv, da ens forældre jo ikke er der til at bestemme. Gennem mødet med de faste rammer og regler lærer hun lidt efter lidt at bruge de voksne på stedet som en støtte i hverdagen. Zainab får en kontaktpædagog, som hun bliver meget glad for. Kontaktpædagogen understøtter Zainab i at træffe sine egne valg. Hun støtter hende i at opstille mål for, hvad hun gerne vil opnå - og holder hende fast på de mål. Zainab kommer ind i en meget positiv udvikling, både i forhold til de andre unge på stedet og i forhold til skolegangen. Kontaktpædagogen understøtter også Zainab i at etablere kontakt med moderen i Tyskland og formidler, at hun kommer på besøg hos moderen.

Zainab får et langvarigt forløb på opholdsstedet. Efter tre år flytter hun i egen lejlighed med støtte fra sin kontaktpædagog. Mens hun er på opholdsstedet, kommer hun på sporet igen rent skolemæssigt. Hun begynder på HF efter et par andre forsøg på ungdomsuddannelser.

Zainab er meget interesseret i at bruge mulighederne i det danske samfund. Hun har afskåret kontakten med bedsteforældre, onkler og mostre. For hun ønsker ikke at leve op til familiens normer. Hun vil i stedet bruge de muligheder, som hun har for uddannelse og livsform i det danske samfund.

Zainab flytter således i egen lejlighed langt fra familien og uden kontakt med dem. Hun har en stabil kontakt med sin mor, der bor i Tyskland, og hun har en meget ustabil kontakt med sin far, som skifter mellem at bo i Tyskland og Danmark. Selv om Zainab er meget vred over, at hun blev skilt fra Amina, da hun blev anbragt på opholdsstedet, mens Amina blev i plejefamilien, er det svært for hende at få en god og stabil kontakt med Amina.

Amina fortsætter anbringelsen i plejefamilien

Selv om Amina og Zainab har mange konflikter med hinanden, savner Amina sin tvillingsøster rigtig meget. Der bliver også gjort flere forsøg på at etablere samvær mellem dem, men de må ofte enten aflyses eller afbrydes på grund af konflikter mellem de to.

Amina savner sin familie og er meget ked af, at det fra familiens side er et enten/eller. Amina ville ønske, at hun både kunne bo i plejefamilien og have en god kontakt med sin familie.

Amina udfordrer plejefamiliens regler, og hun prøver hele tiden grænserne af for, hvor meget hun selv kan bestemme. Det er vanskeligt for plejefamilien at indgå forpligtende aftaler med Amina. Hun har en meget ustabil skolegang og virker meget forstyrrende, når hun endelig er i klassen. Amina er meget søgende og svingende i de sociale relationer, hun har med andre unge. Hun skifter kæreste flere gange og har svært ved at få venindeforhold, der kan vare mere end et par måneder.

Amina får i denne periode telefonisk kontakt med både sin far og sin mor. Den kontakt forløber uden de store vanskeligheder. Plejefamilien opfatter ikke mere faderen som en trussel mod Aminas sikkerhed.

Amina begynder imidlertid at ryge og sælge hash uden plejeforældrenes viden. De kan se, at Amina er ude på et skråplan, som det er meget vanskeligt for dem at hjælpe hende væk fra. For der er stor forskel på, det hun siger, og det hun gør. Det bliver meget svært for plejeforældrene at stole på Amina, og de får også mistanke om, at hun stjæler fra dem. Noget hun hårdnakket benægter, ligesom hun benægter hashrygning og salg.

Tingene kulminerer, da Amina bryder alle aftaler med plejeforældrene en weekend, hvor hun skal være alene hjemme, mens de er til familiefest. Stik imod aftalerne holder hun fest og byder på plejefamiliens drikkevarer. Da plejeforældrene opdager det, stikker Amina af. Hun tager hen til sin moster og vil ikke tilbage til plejefamilien.

Amina flytter fra plejefamilien til ungdomsinstitution

Socialrådgiveren vælger, på baggrund af de tiltagende vanskeligheder med Aminas anbringelse i plejefamilien, at anbringe hende på en ungdomsinstitution. Amina falder i begyndelsen godt til på institutionen, og knytter sig stærkt til den kontaktpædagog hun får tildelt. Hun har dog svært ved at acceptere, at de andre pædagoger også kan opsætte regler og retningslinjer. Det viser hun ved at råbe højt og nægte at rette sig efter deres anvisninger. Amina har også svært ved at indgå i gruppen af de andre unge på stedet. Mens Amina er på ungdomsinstitutionen øges hendes stofmisbrug, og hun udvikler efterhånden en meget aggressiv og truende adfærd over for både pædagoger og andre unge. Det kulminerer med, at hun raserer fællesrummet og overfalder en af pædagogerne. Dette overfald bliver anmeldt til politiet. Efter denne voldsomme episode bliver Amina flyttet til et sommerhus alene med et par pædagoger. Dette er for at yde en særlig indsats mod hendes stofmisbrug og støtte hende i at komme ud af det.

Med stofmisbrug og vold i bagagen flytter Amina fra sted til sted

Sommerhusopholdet bliver en mellemstation til flytning til et nyt anbringelsessted. Ude af stofmisbruget flytter Amina ind på et opholdssted, hvor der kun er piger, og hvor man arbejder ud fra en kognitiv og relationsorienteret tilgang. Det varer imidlertid ikke længe, før Amina er ude i stofmisbrug igen, og hun reagerer igen meget voldsomt, når pædagogerne stiller krav til hende. Hun flygter også nogle gange - og tager en af de andre piger med. I det hele taget skaber hun meget uro blandt de andre piger på stedet.

Opholdsstedet arrangerer også endnu et sommerhusophold med henblik på afrusning. Men så snart Amina er tilbage på opholdsstedet, vender hun tilbage til stofferne igen. Hun afviser at tage imod hjælp til at komme ud af sit stofmisbrug. Amina er i det hele taget afvisende over for at tage imod de behandlingstilbud, der er på opholdsstedet. På dette opholdssted overfalder hun også en af pædagogerne i affekt over, at han ikke vil imødekomme hendes ønsker, og igen bliver overfaldet meldt til politiet.

Amina skaber så megen uro blandt de andre unge, og udviser så meget modstand mod at indgå i opholdsstedet dagligdag og behandlingstilbud, at opholdsstedet beder socialrådgiveren om at finde et andet sted til hende. På et møde med alle involverede professionelle fra Børn- og Familieafdelingen og opholdsstedet gennemgår man det forløb, Amina har gennemgået, fra hun blev tvangsanbragt til den situation, hun nu befinder sig i. På det grundlag når man frem til at tilbyde Amina, at hun kan blive anbragt i egen lejlighed med støtte/kontaktperson fra opholdsstedet.

Amina kaster sig nu ud i et meget højt stofmisbrug og salg af stoffer. Den omgangskreds, hun får ad den vej, kommer meget i hendes lejlighed. Med den konsekvens, at der er så meget larm og ballade, at det forstyr-

rer naboerne. Amina kommer også ud i mange konflikter med de andre i stofmiljøet, og hun bliver selv bange for at blive boende i lejligheden.

Støtte/kontaktpersonen bliver meget bekymret for Amina. Efter hendes opfattelse befinder Amina sig i en livstruende situation med de store mængder stoffer, hun indtager, og med sin færden i det kriminelle stofmiljø. Med socialrådgiverens godkendelse etablerer opholdsstedet kontakt til en meget anerkendt ekspert inden for misbrugsområdet. Han vurderer, at Amina er i stor fare for at dø af sit misbrug, hvis der ikke bliver sat ind med et intensivt behandlingsforløb. De sociale myndigheder beslutter derfor, at iværksætte et sådant særligt tilrettelagt afslutningsforløb for Amina.

Amina kommer således i et sommerhus med behandlere, der får supervision fra eksperten. Men efter nogle dage kan Amina ikke overholde de regler, der er sat for forløbet, og det bliver afbrudt. Selv om behandlingen bliver afbrudt, betyder det alligevel, at Amina får reduceret sit forbrug af stoffer. Herefter bliver hun anbragt i en ny lejlighed i en anden by - men fortsat med samme støtte/kontaktperson, som hun har fået et trygt forhold til. I dette lejlighedskompleks møder hun en ung mand, som hun bliver kæreste med i en længere periode.

En VISO - udredning

På baggrund af de mange mislykkede forsøg på at yde en indsats over for Aminas tiltagende vanskeligheder beder socialrådgiveren om en udredning fra VISO. De når frem til, at Amina har udviklet en alvorligt forstyrret personlighedsstruktur, med betydelige problemer med social kognition, mentaliseringsevner, tilknytnings- og relationskompetencer, eksekutivfunktioner, angst og afhængighed af stoffer som følgesymptom.

Ifølge udredningen har Amina en grundlæggende god basal kognition, men de vigtigste og mest overordnede funktioner som adfærds- og emotionsstyring, overblik, planlægning, konsekvenstænkning etc. er til gengæld handicappende dårlige, og besværliggør traditionel behandling og terapi.

På baggrund af denne udredning bliver Amina visiteret til Voksen Handicap afdelingen, som skal iværksætte de VISO-anbefalede indsatser. En tryk og overskuelig ramme med kontinuerlig støtte fra støtte/kontaktpædagog + udviklingsaktiviteter.

Amina har i dag kontakt med familienetværket, og både sin mor og far. Hun har også en vis kontakt med tvillingesøsteren Zainab, men selv om de begge meget kede af og vrede over, at de blev adskilt, formår de ikke selv at etablere en mere tæt kontakt. Onklerne presser Amina til at gifte sig med kæresten, så familien kan leve op til de kulturelle normer i deres eget netværk. Et pres som Amina ikke ønsker at imødekomme.

Malika, Salma og Isra

Denne case handler om tre piger med bosnisk baggrund – Malika født i 1995, Salma født i 1998 og Isra født i 2004. De boede indtil foråret 2011, hvor de blev akut tvangsanbragt, sammen med deres forældre.

Forældrene kom til Danmark i 1993 som flygtninge fra Bosnien. Med sig havde de to døtre, som var født i Bosnien. De to døtre flyttede hjemmefra, og forældrene afbrød kontakten med den ældste (Marva), da hun valgte at gifte sig med en serbisk mand. Den næstældste (Jamila) har imidlertid meget kontakt med familien og kommer næsten dagligt i hjemmet. Forældrene modtager begge førtidspension og har opholdstilladelse i Danmark. De taler ikke særlig godt dansk, så sproget i hjemmet er bosnisk. Forældrene har stadig kontakt med familie i Bosnien.

Politianmeldelse og varetægtsfængsling af forældrene

Sagen begynder med en underretning fra Marva. Hun har bevaret kontakten med Malika, og gennem hende får hun viden om forholdene i hjemmet, som gør hende meget bekymret for hendes tre yngste søstre. Der har gennem mange år været vold i hjemmet, og politiet har været tilkaldt af naboer pga. husspektakler, men børnene har aldrig bekræftet volden over for politiet. Af frygt for faderens straf har de afvist naboernes anklager, og faderen har kunnet fortsætte med vold og trusler. Senest har han truet Malika med en kniv. Dertil kommer, at forældrene har involveret Malika i omfattende tyverier fra butikker.

Samtidig med underretningen til de sociale myndigheder kontakter Marva politiet for at anmelde sine forældre for vold mod børnene og for omfattende berigelseskriminalitet. Politiet foretager derfor afhøringer både af de hjemmeboende børn og af forældrene. Umiddelbart efter disse afhøringer varetægtsfængsler politiet begge forældre.

Socialrådgiveren bliver tilkaldt til afhøringerne. Da forældrene bliver varetægtsfængslet, træffer de sociale myndigheder beslutning om en akut anbringelse af alle tre piger på samme døgninstitution. Forældrene modsætter sig i første omgang anbringelse og foreslår i stedet, at Jamila kan påtage sig ansvaret for sine tre yngre søstre. Under fængselsopholdet giver de senere samtykke til anbringelsen.

I de samtaler socialrådgiveren har med Malika i forbindelse med politiafhøring og anbringelse, fortæller hun åbent om volden og kriminaliteten i hjemmet, og om hvordan hun er blevet tvunget til at medvirke til tyverier i butikker. Hun fortæller også, at hun har haft et stort ansvar for sine mindre søskende og mange pligter. Malika har været bekymret for, om hendes to yngre søstre også skulle blive tvunget til at medvirke i tyverierne. Det ønsker hun at beskytte dem mod og er derfor i afhøringen hos politiet meget åben om forholdene i hjemmet. I samtalen med socialrådgiveren "trygler Malika om", at hun og hendes mindre søstre må komme væk fra hjemmet.

Akut anbringelse af Malika, Salma og Isra

Malika, Salma og Isra bliver i første omgang anbragt på samme døgninstitution. De er glade for at komme væk fra de turbulente forhold i hjemmet. De er dog samtidig meget påvirkede, af de omstændigheder anbringelsen foregik under, og de er bekymrede for, hvad der sker, når forældrene bliver løsladt. De svinger meget i forhold til kontakten med forældrene. I begyndelsen ønsker de slet ingen kontakt med forældrene, men efter et par måneder vil Malika gerne se sin mor. Hun har skyldfølelse over at have anklaget sin mor for volden, for moderen har været offer for faderens vold. Malika har kontakt med sine ældre søstre og med familienetværket i øvrigt – også den del af familien, der fortsat bor i Bosnien. Fra familien modtager

hun trusler, fordi de mener, hun har ødelagt familiens ære. De to ældste søstre har et meget konfliktfyldt forhold, og de prøver hver især at få Malika over på deres side.

Det ansvar, som Malika har haft i forhold til Salma og Isra, bliver hun befriet for på døgninstitutionen. Det er i første omgang en lettelse for hende, men både Salma og Isra bliver ved med at holde sig meget til Malika. På døgninstitutionen bliver de tre søstre mødt som tre selvstændige individer med retten til at vælge sin egen vej. De bliver mødt med den tilgang, at det er vigtigt at kunne sætte ord på sine følelser og oplevelser. Det har de svært ved at tage imod, for de er ikke vant til at tale hverken om følelser eller om den vold, der foregik i hjemmet.

De er heller ikke vant til at kunne bestemme noget selv eller skulle træffe egne valg. Det er også en del af institutionens pædagogik, at børn og unge skal lære at kunne træffe egne valg på de områder, der svarer til deres alder. Det tager Malika imod, for hun har været vant til at have et stort ansvar i familien, og hun har også kæmpet for sine egne meninger. Hvilket faderen har reageret på med vold og trusler.

Malika fremtræder meget selvstændig og passer efter pædagogernes opfattelse ikke ind på institutionen. De mener, hun vil kunne klare sig i mere frie rammer. Det er også Malikas egen opfattelse. Socialrådgiveren har samme vurdering, og efter nogle måneder sammen med Salma og Isra flytter Malika fra døgninstitutionen til et sted, hvor der er andre unge på hendes alder, og hvor hun med begrænset støtte fra pædagoger selv skal klare dagligdagen med skolegang mm.

Malika flytter til et nyt sted med pædagogisk støtte i dagtimerne

Kort efter flytningen til det nye sted viser det sig imidlertid, at Malika har meget svært ved at leve op til forventningerne om selv at kunne klare de daglige pligter med skolegang mm. Hun har også store vanskeligheder med at begå sig i fællesskabet med de andre unge. Det bliver fyldt med konflikter, og hun bliver involveret i flere voldelige episoder med de andre unge, både på og uden for stedet. Malikas ophold på stedet giver så meget uro blandt de andre unge, at socialrådgiveren vurderer, at den støtte, hun kan få der, langt fra er tilstrækkelig. Derfor flyttes hun efter en måned til et døgntilbud, hvor den pædagogiske støtte er mere omfattende.

Malika flytter til et nyt sted med døgnbemanding

Malika er glad for at bo på Ungdomsinstitutionen, men hun har også her meget svært ved at overholde de regler, der er for de unge. Hun passer fortsat ikke sin skolegang, og hun overtræder reglerne for alkohol på værelset. Malika begynder at ryge hash, mens hun bor på Ungdomsinstitutionen. Hun bryder ofte de aftaler, hun indgår med pædagogerne, som efterhånden kommer til at opfatte hende som en, der snyder, og som man ikke kan stole på. Malika overfalder også en af de andre unge. Hun udøver generelt stor indflydelse og indtager rollen, som den de andre retter sig efter – også når det er i modstrid med de aftaler, de har med pædagogerne.

Det, der fylder i Malikas samtaler med pædagogerne, er de familiemæssige konflikter og den forestående retssag mod forældrene. Mens Malika er på ungdomsinstitutionen bliver moderen løsladt, og hun ønsker nu, at Malika skal flytte hjem til hende. Malika vil på den ene side gerne støtte og hjælpe sin mor, på den anden side ønsker hun ikke at bo sammen med moderen. Hun befinder sig derfor i en meget klemt situation i samværet med sin mor. For moderen giver hver gang udtryk for, at hun ønsker, at Malika skal flytte hjem, og Jamila lægger også pres på Malika for, at hun skal imødekomme moderens ønske.

Moderen har anket de sociale myndigheders beslutning om anbringelsen af hendes døtre. Som grundlag for at behandle sagen i kommunen og i Ankestyrelsen besluttes det at iværksætte en psykologisk udredning på moderen, Malika, Salma og Isra. Moderen affinder sig i første omgang med at skulle vente på psykologundersøgelsen.

Faderen bliver også løsladt, og Malika møder ham tilfældigt i byen. Hun bliver meget bange, da hun ser ham, men faderen undskylder mange gange, at han har været voldelig over for hende. Det bliver Malika meget lettet over, for hun har troet, at han vil hævne sig over hendes anmeldelse.

Malika flytter hjem

Inden psykologudredningen er gennemført, bliver moderens pres på Malika, for at hun skal flytte hjem til hende, stærkere og stærkere. I samme periode bryder Malika igen og igen de regler og retningslinjer, der er for at bo på institutionen. Hun passer ikke sin skole. Hun overholder ikke sine pligter på institutionen. Hun overholder ikke hjemkomsttider. Malika skaber desuden meget uro blandt de andre unge.

Pædagogerne har flere samtaler med hende, hvor de søger at hjælpe hende til en afklaring af, hvad hun skal vælge. I de samtaler giver hun udtryk for, at hun ikke ønsker at flytte hjem til moderen, men at hun ikke kan sige det direkte til moderen. For det vil gøre moderen ked af det. Hun forsøger at finde en vej til både at følge sit eget ønske, og til ikke at gøre moderen ked af det. Pædagogerne lægger i deres samtaler med Malika vægt på, at hun skal træffe sit eget valg og give udtryk for det over for moderen. Malika vil gerne have, at socialrådgiveren og pædagogerne siger til moderen, at det er deres bestemmelse, at hun ikke kan komme hjem. Hun foreslår også, at hun kan følge moderens ønske og efter en uge flytte tilbage på institutionen, som skal holde en plads åben til hende. Uanset planer lykkes det ikke Malika at sige til moderen, at hun helst vil blive på institutionen. Institutionen kan heller ikke bare holde en plads til hende, uden at det ville høre sammen med mere konkrete aftaler om, at Malika vil overholde de regler, der er på institutionen.

Moderen bliver inviteret til et møde på institutionen, hvor Malika vil sige til moderen, at hun ikke vil flytte hjem. Men dagen efter mødet med moderen flytter Malika alligevel hjem. Umiddelbart før hun flytter hjem, er hun blevet henvist til en psykolog til udredning af, om hun kan bo hjemme, og hvilken hjælp hun vil have brug for fremover. I den første samtale med psykologen er Malika meget åben og imødekomme, men i den næste samtale, som foregår hjemme hos moderen, er hun langt mere lukket.

Psykologen vurderer, at Malika har brug for en særlig indsats både i forhold hendes personlige udvikling og i forhold til skole og uddannelse. Denne indsats skal ydes af professionelle uden for hjemmet. For psykologens vurdering er, at forældrene ikke har de fornødne ressourcer til at støtte Malika.

Ferie i Bosnien

Efter Malika, trods psykologens anbefaling, er flyttet hjem til sin mor, fortsætter hun på den skole, hun var begyndt på, mens hun boede på institutionen. Hun følger skolen i et vist omfang, men op til sommerferien udebliver hun uden forklaring helt fra skolen. Skolen får ad anden vej at vide, at Malika er sendt på ferie i Bosnien. Hun har været indblandet i flere kriminelle forhold, og er i den forbindelse i konflikt med flere af de andre unge. Faderen har sørget for, at hun blev sendt til Bosnien, fordi hun efter hans opfattelse er blevet ødelagt af de alt for frie tøjler, hun har haft, mens hun har været anbragt. Under ferien i Bosnien har hun ingen kontakt med skolen eller med systemet i øvrigt.

Voldsdom

Efter ferien vender Malika hjem og flytter igen ind hos moderen. Det bliver begyndelsen på en ret turbulent periode. Hendes forhold med moderen er meget konfliktfyldt, og Malika flytter derfor ind hos en veninde. I denne periode har Malika et stort forbrug af hash og alkohol. I september 2012 får Malika en betinget dom for vold, med vilkår om at undergive sig tilsyn fra de kommunale myndigheder, frem til hun fylder 18 år, og herefter tilsyn fra Kriminalforsorgen. Inden den indsats når at blive iværksat, bliver Malika sigtet for nye voldsforhold af særlig rå og brutal karakter, og hun varetægtsfængsles dagen efter afhøringen. Hun bliver i den forbindelse anbragt på en sikret ungdomsinstitution, hvor hun er i to måneder.

Samrådet indstiller Malika til en delvis betinget dom med vilkår om hjælpeforanstaltninger i form af ambulantly støtte fra kommunens ungecenter, herunder misbrugsbehandling såfremt dette findes nødvendigt. Samrådet vurderer ikke, at Malika er omfattet af målgruppen for ungdomssanktion, ud fra de erfaringer kommunen har fra tidligere døgnanbringelsesforløb.

Da Malika bliver udskrevet fra den sikrede ungdomsinstitution i slutningen af 2012, flytter hun hjem til sin mor. Hun begynder på 10. klasse skolen, men tager ikke kontakt til ungecentret. Efter en noget konfliktfyldt tid i hjemmet hos moderen afbryder Malika kontakten med familien. Hun fylder 18 år i foråret 2013 og klarer sig uden kontakt med familie og det sociale system.

Salma

Efter Malika flytter fra døgninstitutionen, bliver Salma bliver boende. Hun fortsætter med at gå i den skole hun gik på før anbringelsen og klarer sig fortsat godt. Salma er glad for dagligdagen på institutionen, som har en struktur og en genkendelighed, der står i modsætning til det kaos, der var i hendes hjem.

Mens Malika har vist en meget selvstændig og udadvendt side under anbringelsen, indtager Salma en langt mere tilbagetrukket rolle, og pædagogerne oplever, at hun har en tendens til at være medløber. Hun har lært, at man ikke skal være ked af det og lukker af, når pædagogerne forsøger at tale med hende om hendes følelser. Salma er selv meget knyttet til sine tre ældre søstre, mens hun under anbringelsen er ret afvisende over for Isras forsøg på at holde sig meget tæt til hende. Salma er ked af, at Malika flytter fra døgninstitutionen.

Pædagogerne møder hende fortsat med et ønske om, at hun skal sætte ord på sine følelser i forbindelse med volden i familien, og i det hele taget give udtryk for hvordan hun har det, og hvad hun selv ønsker. Det reagerer hun i den første tid meget undvigende på. Efterhånden bliver hun dog mere udadvendt og giver udtryk for egne meninger.

Salma giver fra begyndelsen af anbringelsen udtryk for, at hun har ondt af sin mor. Da moderen bliver løsladt fra fængslet, bliver der etableret en formel ramme for samvær mellem Salma og moderen. Moderen kan komme på besøg på døgninstitutionen, disse besøg viser Salma dog ikke lyst til at deltage i. Hun vil hellere besøge moderen i hjemmet. Salma har meget svært ved at finde en balance i kontakten med sin mor og sine ældre søstre.

I dagligdagen på institutionen bliver Salma mere udadvendt og sprudlende, men når moderen og storesøsteren kommer på besøg, falder hun ind i rollen som den usynlige. Hun giver efterhånden udtryk for, at hun befinder sig i et dilemma mellem to kulturer. På den ene side den danske kultur på institutionen og i skolen.

På den anden side hjemmet med alle forbuddene, og sanktioneerne når de blev overtrådt. Salma betegner sig selv som halvt dansk, halvt bosnier.

Da faderen bliver løsladt, bliver der også etableret en ramme for samvær mellem ham og Salma. Det er et overvåget samvær med tolk af en times varighed en gang om måneden. Den samværsramme har Salma meget svært ved at være i, og faderen kommer også meget sjældent til aftalerne.

Der bliver også iværksat en psykologisk undersøgelse af Salma, i forbindelse med moderens anmodning om at få hende hjemgivet. På baggrund af denne undersøgelse er det psykologens vurdering, at Salma har brug for at være i et sikkert og stabilt behandlingsmiljø, som kan facilitere hendes fortsatte udvikling, og samtidig give hende den hjælp hun har brug for. Psykologen vurderer således, at Salma fortsat skal være anbragt uden for hjemmet, idet forældrene ud fra hendes undersøgelse ikke har de fornødne ressourcer til at støtte hendes udvikling.

Når Salma bliver spurgt af de forskellige professionelle, om hun vil hjem at bo hos sin mor, svarer hun, at hun bare vil nøjes med besøg hos moderen, senere vil hun gerne hjem at bo; når Malika også bor hjemme. Salma er meget optaget af Malikas færden, og bekymret for hende og hvilken dom hun vil få.

Mens Salma bor på døgninstitutionen, kommer spørgsmålet om et efterskoleophold på tale. Salma giver udtryk for, at hun gerne vil på efterskole, men hun skifter mening mange gange undervejs og ender med ikke at tage af sted. Når hun er hjemme, siger hun til sin mor, at hun gerne vil hjem at bo, når hun er på døgninstitutionen, siger hun, at hun gerne vil på efterskole. Spørgsmålet om efterskole bliver ved med at svæve i vinden. Til slut vil Salma ikke afsted.

Selv om Salma ikke tager afsted på efterskole, bliver hendes forhold til forældrene meget problematisk. Hun er meget frustreret over ikke at slå til i forhold til forældrenes forventninger, og de mange uoverensstemmelser hun har med dem. En af måderne at udholde frustrationerne på er, at hun stikker af fra institutionen. Hun er også meget fraværende på skolen, som hun ellers har været glad for at gå på. Når hun giver udtryk for sin mening, er det ofte i et meget groft sprog, som pædagogerne ikke bifalder. Pædagogerne oplever Salma meget svingende på døgninstitutionen, og den måde hun søger at undgå kontakten med dem på, tolker de meget negativt.

Omkring den tid hvor Salma fylder 15 år, lægger forældrene og de ældre søstre pres på hende, for at hun skal vælge at flytte hjem til moderen. De har nemlig den opfattelse, at det er noget hun selv kan afgøre – også selv om det går mod myndighedernes vurdering. Det bringer Salma i et spændingsfelt, mellem det socialrådgiver og pædagoger siger, og det forældrene siger. Salma stikker nu flere gange af fra institutionen. Når hun er på institutionen, har hun en meget negativ adfærd, som har en meget dårlig indvirkning på de andre, yngre børn på institutionen. Derfor kommer hun i en periode, væk fra institutionen, på et skærmet ophold i et sommerhus med få pædagoger.

På den baggrund vurderer socialrådgiveren, at der er behov for at ændre anbringelsessted for Salma. Hun kommer på besøg på et muligt sted, som hun synes godt om, og socialrådgiveren går i gang med at forberede en flytning af Salma til det nye anbringelsessted. I den sammenhæng indkalder socialrådgiveren forældrene til en samtale, men de ønsker på ingen måde at give deres samtykke til flytningen. De mener, at Salma skal flytte hjem, og at opholdet på døgninstitutionen har ødelagt Salma, ligesom det også har ødelagt

Malika. De vil derfor ikke give deres samtykke, og frasiger sig i det hele taget ansvaret for hvordan det kommer til at gå.

Socialrådgiveren forelægger ændringen af anbringelsessted for BU-udvalget, som træffer beslutning om, at Salma kan flytte til et andet anbringelsessted – et sted hun selv ønsker at flytte til, samt at grundlaget for at opretholde en anbringelse uden forældrenes samtykke forsat er til stede.

Samværet mellem Salma og forældrene bliver i denne periode meget sporadisk. Salma siger fra over for samværet, og da BU-udvalget træffer beslutningen om at ændre anbringelsessted for Salma, afbryder forældrene kontakten med hende.

Op til flytningen til det nye anbringelsessted giver Salma udtryk for, at hun sidder midt imellem hendes ønske om at leve op til forældrenes forventninger, og hendes håb om at de vil støtte hende i hendes valg af anbringelsessted.

Isra

Isra er ligesom sine to søstre glad for at komme væk fra skænderierne og volden i hjemmet. Hun er tydeligt meget knyttet til sine store søstre og reagerer meget kraftigt, hvis de afviser hendes forsøg på kontakt. Selv om hun er glad for at komme hjemmefra, savner hun også sine forældre og vil efter et par måneder på institutionen gerne hjem til sin mor igen.

Det tager nogen tid for Isra at vænne sig til, at det er pædagogerne på institutionen, der sætter rammer og regler for hendes færden. At det er deres krav, hun skal imødekomme. I forhold til de andre børn forsøger hun at indtage en styrende rolle.

Isra har ligesom sine to søstre svært ved at sætte ord på sine følelser.

Efter anbringelsen er det svært for Isra at finde en balance i forholdet til sine søstre og sin mor. Da Malika flytter fra døgninstitutionen, savner hun hende meget. Hun bliver også meget ked af det, når Salma afviser hende. Når hun er sammen med sin mor og storesøster Jamila, har hun svært ved at finde ud af at være i samværet, hun skiftevis søger at være meget tæt på sin mor, til at afvise hende og i stedet søge de andre børn på døgninstitutionen. Hun svinger også, når hun skal tage stilling til sine egne ønsker om samvær – igen fra ingen samvær til meget samvær.

Under opholdet på døgninstitutionen bliver Isra mere og mere dansktalende og glemmer det bosniske sprog. Det giver vanskeligheder, når hun er sammen med sin mor, der taler meget dårligt dansk.

Der bliver også lavet en psykologisk undersøgelse af Isra. På baggrund af denne undersøgelse vurderer psykologen, at Isra har behov for at være i et lille overskueligt miljø med tæt voksenkontakt til få voksne, som kan møde hendes behov, og som kan lære hende at mærke sig selv. Psykologen anbefaler, at Isra anbringes i en familiepleje eller på et mindre opholdssted.

På baggrund af psykologens anbefalinger indstiller socialrådgiveren til BU-udvalget, at Isra bør flyttes fra døgninstitutionen til en plejefamilie. Denne indstilling følger BU-udvalget, trods forældrenes modstand, og i februar 2013 flyttes Isra til en familiepleje, som er etnisk dansk. Hun er glad for at bo i plejefamilien, som hun knytter sig til. Hun virker skræmt, når socialrådgiveren spørger til hendes forhold til forældrene, og de ønsker hun har til samvær med dem. Hun ønsker ikke samvær med sin far, og kun samvær med moderen

med pædagogisk støtte og på døgninstitutionen. Isra har svært ved at finde sig til rette med den medbestemmelse, som hun har, når det gælder samværet med forældrene.

Efter flytningen til plejefamilien bliver samværet med forældrene mere kompliceret. De sociale myndigheder opstiller nogle rammer for samværet med moderen og faderen hver for sig. Efter faderen også er løsladt fra fængslet, bor de hver for sig i hver sin lejlighed og er skilt. Faderen er imidlertid nogle gange til stede, når Isra er på besøg hos moderen. Det fører til, at rammen for samværet bliver det tidligere anbringelsessted. Moderen melder ofte afbud til disse samvær. Der er således en lang periode, hvor Isra ikke har kontakt med sin mor.

Myndighederne etablerer nu en anden ramme for samværet. Det kan foregå hjemme hos moderen med støtteperson, og faderen kan deltage hver anden gang, hvor der så er to støttepersoner til stede.

Samarbejdet mellem forældrene og de sociale myndigheder

Samarbejdet mellem forvaltningen og forældrene har været præget af forældrenes store vrede mod systemets indgriben i familien. Det grundlag, som myndighederne har truffet beslutning om anbringelserne på, er de helt uenige i. Forældrene kan slet ikke genkende sig selv i den psykologiske undersøgelse, der er foretaget, og de indleder en kamp mod myndighederne, gennem anvendelsen af alle de ankemuligheder der er. Forældrene vælger at gå rettens vej i deres kamp mod de sociale myndigheder. Ankestyrelsen, Byretten, Landsretten. Sagen har således været hele vejen gennem retssystemet til Vestre Landsret, hvor sagen igen skal op i efteråret 2014.

Socialrådgiveren har etableret en ramme for samarbejdet i form af månedlige møder mellem socialrådgiver, samværskonsulent og forældrene. Forældrene mener ikke møderne er til for dem, men kun for forvaltningen. De oplever ikke, at deres mening bliver tillagt nogen værdi på disse møder.

Idres og Hidi

Denne case handler om Idres, der er født i 2010 og Hidi, der er født i 2012. Deres mor Cheydan har afghansk baggrund og kom til Danmark sammen med sine forældre i 2002. Deres far Namir, der også har afghansk baggrund, har søgt om asyl i Danmark. Det bliver et langstrakt sagsforløb, som resulterer i at Namir bliver udvist i 2013. I sommeren 2014 får han dog midlertidig opholdstilladelse.

Cheydan, kom som nævnt til Danmark i 2002 sammen med sine forældre. Hun var på det tidspunkt 16 år. Hun begyndte i dansk skole og ønskede mere frihed til at leve et ungdomsliv, end hendes forældre ville tillade. Hun stak derfor af hjemmefra til en kæreste, hun havde truffet på nettet. Det forhold gik imidlertid ikke, og hun forsøgte at klare sig selv. Men efter nogen tid vendte hun hjem til forældrene igen. Faderen kunne ikke tilgive hende og vendte hende ryggen. Moderen og hendes brødre genoptog kontakten med hende. Selv følte hun sig som en "falden kvinde", og hun føler fortsat megen skam over den tid i hendes liv. Skyldfølelsen er hun blevet ved med at vende tilbage til, også efter hun er blevet gift med Namir. Det har været hende meget magtpåliggende, at han ikke fik viden om den tid i hendes liv.

Cheydan og Namir mødte hinanden uden for Danmark og giftede sig. Cheydan tog Namir med til Danmark og de flyttede sammen i hendes lejlighed, som ligger i nærheden af Cheydans forældres og brødres bopæl. Ægteskabet med Namir var et led i at finde en anden balance i forholdet til forældrene og brødrene. Cheydan håbede, at de ville acceptere hende, nu hvor hun var en gift kvinde.

Underretning fra sygehusets børneafdeling

Sagen begynder i 2011, da Cheydan er gravid med Hidi. Idres bliver indlagt på børneafdelingen i forbindelse med nogle voldsomme og langvarige skrigeture. Under indlæggelsen er Idres meget opmærksomhedskrævende og virker utryg. Han er udadreagerende og har en meget kort lunte. Cheydan er ifølge sygehuspersonalet psykisk meget sårbar og viser tegn på depression. Hun har svært ved at yde den fornødne omsorg til Idres. Derfor sender sygehuspersonalet en underretning til Børn- og familieafdelingen, og de indkalder samtidig til et underretningsmøde.

Det bliver begyndelsen på et forløb, hvor de sociale myndigheder forsøger både at afhjælpe akutte behov for hjælp og at spænde et sikkerhedsnet ud under først det ene barn, dernæst begge børn.

På underretningsmødet kommer det frem, at Namir har fået afvist sin asylansøgning. Han har anket den afgørelse og bor sammen med sin Cheydan og Idres i Cheydans lejlighed. Som afvist asylansøger har han ikke adgang til nogen form for økonomisk støtte. Familien lever derfor af den kontanthjælp, som Cheydan får udbetalt. Forældrene ønsker hjælp til asylspørgsmålet og økonomi. For de mener, det er grunden til den belastende situation, de befinder sig i. Forældrene føler sig meget presset af den situation. Cheydan tror, at Idres reagerer på forældrenes stress over den manglende afklaring af Namirs asylansøgning.

Socialrådgiveren kan ikke gøre noget i forhold til asylsagen. Hun holder sit fokus på Idres og hans udvikling og trivsel. Det er ifølge sygehuset tydeligt, at han mistrives, og at forældrene har svært ved at imødekomme hans behov for omsorg og tryghed. På baggrund af underretningen og de oplysninger, som kommer frem på mødet, vurderer socialrådgiveren, at familien er i en så belastet situation, at der er grundlag for med øjeblikkelig virkning at iværksætte familiekonsulentbistand. Det siger forældrene noget modvilligt ja til, for de mener ikke, de har problemer med at udfylde forældrerollen. Deres helt store problem er faderens afviste asylansøgning og den usikkerhed, som det har medført for familien. Forældrene giver også samtykke

til, at socialrådgiveren kan påbegynde en børnefaglig undersøgelse. Det bliver imidlertid noget af et forhindringsforløb, for Cheydan trækker flere gange undervejs sit samtykke tilbage.

Familiekonsulentbistand iværksættes akut

Efter Idres bliver udskrevet fra sygehuset, begynder familiekonsulenten sin indsats i familien. Når hun kommer i hjemmet, er det ofte uvisheden omkring Namirs asylsag, der fylder i Cheydans samtaler med familiekonsulenten. Cheydan har svært ved at bruge den rådgivning, familiekonsulenten yder i forhold til hendes forælderrolle. Når Idres viser tegn på utryghed og får ondt, kontakter Cheydan lægen.

Idres fortsætter i sin dagpleje og trives ifølge dagplejeren fint der.

Op til fødslen af Hidi anmoder socialrådgiveren sygehuset om at observere, om der er særlige bekymrings-tegn i Cheydans omsorg for den nyfødte. Sygehuset meddeler, at der ingen bekymringer er for børnenes trivsel, så længe Namir er hos dem. Cheydan bliver derfor udskrevet sammen med Hidi. Sammen med Namir, som er meget omsorgsfuld over for børnene, tager hun fat på dagligdagen med to små børn.

Familiekonsulenten fortsætter med at komme i hjemmet, men forældrene bruger hende ikke særlig meget. Det er familiekonsulentens vurdering, at Namir er den centrale omsorgsperson. Så længe han er i hjemmet, sikrer han, at børnene får den omsorg, de har brug for. Det, der alligevel kan vælte læsset, er breve fra udlændingemyndighederne, ankesagen og den forestående udvisning. I de situationer bliver både børn og voksne meget påvirkede af situationen.

Når moderen får problemer kontakter hun lægen eller sygehuset, og hun henvises også til psykiatrien til udredning og behandling. Af den psykiatriske udredning fremgår det bl.a., at den konflikt, som Cheydan har med især sin far pga. sit brud på normerne i familien, da hun som 15 årig stak af hjemmefra, formentlig ligger til grund for hendes nuværende psykiske tilstand, selv om det er 9 år siden. Psykiateren vurderer at mistanken om en tilgrundliggende personlighedsforstyrrelse, formentlig i form af mest paranoidpræget type, anses for mest sandsynligt. Det anbefales derfor, at hun støttes af kontaktperson fra socialpsykiatrien, som der også etableres kontakt med.

Den børnefaglige undersøgelse

Socialrådgiveren holder kontakt med forældrene og går i gang med forberedelserne til en børnefaglig undersøgelse. Da socialrådgiveren under et hjemmebesøg tager fat på den del af undersøgelsen, som handler om Cheydans livsforløb, ønsker Cheydan ikke at svare på de spørgsmål, og hun trækker sit samtykke om at medvirke til undersøgelsen tilbage.

Socialrådgiveren indkalder herefter Cheydan og Namir til et møde med tolk. Det overordnede formål med mødet er, at forældrene giver deres samtykke til medvirken i den børnefaglige undersøgelse. Socialrådgiveren indleder mødet med beskrive lovgrundlag for og indhold i den børnefaglige undersøgelse og sammenhængen med de hjælpeforanstaltninger, der kan iværksættes. Cheydan giver med det samme udtryk for, at hun ikke vil snakke om det, der er sket. Efter hendes opfattelse er det er ligesom at pille i et gammelt sår. Cheydan ønsker at se fremad. Namir pointerer, at det er nutiden med hans situation som afvist asylansøger, der er det centrale problem i familien. På mødet holder socialrådgiveren sit fokus på, hvad det betyder for børnene, at familien lever i den svære situation. Den børnefaglige undersøgelse skal afdække, hvilken støtte børnene har behov for. Cheydan og Namir holder gennem mødet holder fast i, at det er faderens situation som afvist asylansøger, der er problemet. De er meget undvigende i forhold til at ville tale om,

hvilken hjælp de sociale myndigheder skal yde i forhold til børnene og ikke mindst, at det vil indebære, at de skal medvirke i den børnefaglige undersøgelse. Mødet afsluttes uden at Cheydan giver samtykke til at medvirke i den børnefaglige undersøgelse, og hun afviser at have brug for kommunens hjælp. Socialrådgiveren giver Cheydan en ny dato til et møde med hende alene, og Namir opfordrer hende til at komme til det møde.

Selv om Cheydan gik fra mødet uden at ville give samtykke til at komme til det næste møde, kommer hun den dato som socialrådgiveren gav hende. Cheydan kommer alene uden tolk. Hun indleder mødet med at fortælle om et brev fra udlændingesservice, som har gjort hende meget bange. Det er nært forestående, at Namir vil blive udvist. Det gør både hende og Namir meget usikre og kede af det. Det kan børnene mærke, og de græder og bliver meget utrygge. På den baggrund får socialrådgiveren en samtale med Cheydan, hvor hun får indblik i, hvordan Cheydan søger at klare problemerne i hverdagen og omsorgen og opdragelsen af børnene. Cheydan fortæller om den støtte hun kan trække på i sit netværk, og om de planer hun og Namir har lavet for den situation, der opstår, hvis han bliver hentet af politiet og udvist. Cheydan er også indstillet på at kontakte socialrådgiveren, hvis hun oplever, at netværkets hjælp ikke slår til. Denne samtale mellem socialrådgiver og Cheydan forløber på en helt anden måde og ender med, at moderen giver sit samtykke til at medvirke i en forældreomsorgsevneundersøgelse.

Namir udvises

I juli 2013 knap to år efter sagen begyndte i Børn- og familieafdelingen sker det alle har frygtet. Namir bliver udvist. Det reagerer Cheydan meget stærkt på. I første omgang giver hun forvaltningen besked om, at hun kan klare sig med hjælp fra sin familie, men efter nogle uger beder hun forvaltningen om hjælp. Med kort varsel iværksettes familiekonsulentbistand, som Cheydan i første omgang er meget glad for, og som familienetværket bakker op om. Efter en måneds tid ønsker hun dog ikke at fortsætte med den indsats. Hun er bange for, at den vil resultere i at hendes børn bliver fjernet af myndighederne.

Idres er meget grædende og har også mange fysiske smerter. Han bliver indlagt på sygehuset, som vurderer forholdene så belastende, at de sender en underretning til de sociale myndigheder. Det betyder, at familiekonsulentbistanden genoptages igen med støtte fra familienetværket. Cheydan kommer med den støtte videre med sit dagligliv, hvor Idres går i børnehave og Hidi går i dagpleje. De klarer sig begge fint de steder. Det er sammen med moderen, at de reagerer med gråd og angst – og for Idres vedkommende med smerter, som gør, at han flere gange bliver indlagt på sygehuset.

Cheydan er meget opsat på at få Namir tilbage til Danmark, og de professionelle har det indtryk, at hun bruger børnenes sygdom som et pressionsmiddel til at få familiesammenført Namir. Den kontakt Cheydan har med både socialrådgivere, familiekonsulenter, læger og sygeplejersker er meget svingende og præget af megen uro. Hun beder om hjælp. Kort tid efter afviser hun den igen. Hun giver samtykke til undersøgelser. Umiddelbart efter trækker hun sit samtykke tilbage. Hun er helt opgivende, kan slet ikke overskue noget som helst og har brug for akut lægehjælp, men inden tiden for lægebesøget oprinder, har hun fået det meget bedre og ser så lyst på tilværelsen, at lægebesøget aflyses.

Når hun får gennemgået de undersøgelser og iagttagelser, som eksempelvis familiekonsulenterne har beskrevet, har hun meget svært ved at genkende sig selv. Hun har også svært ved at forstå sig selv ud fra den forståelsesramme, de professionelle anlægger på hende og hendes børn. Cheydan forstår sig selv og sine børn ud fra en sygdomstilgang.

Efter afbruddet af familiekonsulentindsatsen iværksættes en ny indsats af en ny familiekonsulent. I aftalen lægges der vægt på udvikling af relationen mellem Cheydan og familiekonsulenten. Den nye familiekonsulent udvikler et samarbejde med Cheydan, som betyder, at hun kommer ind på et mere konstruktivt spor både med sig selv og i hendes tilgang til børnene.

Namir får midlertidig opholdstilladelse

Sommeren 2014 får Namir midlertidig opholdstilladelse i Danmark. Han flytter ind i egen lejlighed og vil tage fat på en tilværelse i Danmark.

Cheydan er gået i gang med uddannelse, og børnene er blevet mere rolige og klarer sig godt i dagpleje og børnehave.

Lala, Jaelle, Kizzy, Vadoma og Yosha

Denne case handler om en familie med romabaggrund, der er flygtet fra Kosovo i begyndelsen af 1990 -erne. Familien består af faderen Pasha og moderen Donka og fem børn – fire piger og en dreng. Lala født i 1995, Jaelle født i 1996, Kizzy født i 1998, Vadoma født i 2000, Yosha født i 2001.

Pasha og Donka mødte hinanden i Schweiz, hvortil de uafhængigt af hinanden var flygtet i forbindelse med krigen i Kosovo - Pasha i 1992, Donka i 1994. De giftede sig og forsøgte, mens de stiftede familie, at opnå asyl i et europæisk land. Mens de søgte asyl fik de midlertidige ophold på asylcentre i henholdsvis Schweiz, Tyskland, Sverige og Danmark. Først efter at have opholdt sig på 3 forskellige asylcentre i Danmark, fik de i 2007 midlertidig opholdstilladelse i Danmark og kunne derfor flytte fra asylcentret ud i egen bolig. Det var Donkas psykiske tilstand, som blev stadig forværret under opholdene på asylcentre og afslagene på asyl, der gav grundlag for den midlertidige opholdstilladelse.

Fra asylcenter til egen lejlighed - anledning til stor bekymring

Det asylcenter, familien boede på, inden de flyttede ud i egen bolig, kontakter de sociale myndigheder og giver udtryk for stor bekymring for, hvordan familien skal klare sig i egen bolig. Det er, efter den noget omflakkende og usikre tilværelse, første gang familien skal bo i egen lejlighed og indgå i et almindeligt socialt liv. Med flytningen til egen lejlighed skal både børn og forældre lære at leve sammen som familie med en dagligdag med skolegang, fritid og familieliv i det danske samfund.

Asylcentret oplevede børnene som meget præget af livet på flugt. De var meget forvirrede og kaotiske, og de havde mange konflikter, både med hinanden og med de andre børn på asylcentret. De kendte meget lidt til spillereglerne for socialt samvær med andre og var også understimulerede. Donka var pga. den alvorlige psykiske sygdom meget lidt deltagende i omsorgen for børnene. Pasha var meget optaget af passe på sin kone og havde ikke så meget opmærksomhed på børnene.

Familiekonsulentbistand de første tre år

De sociale myndigheder iværksætter, på baggrund af henvendelsen fra asylcentret, familiekonsulentbistand til familien umiddelbart efter indflytningen i egen lejlighed. Det er den samme familiekonsulent, som arbejdede i familien de første 3½ år. Hun får efter det første år en kollega med på opgaven. De to arbejder både med samtaler med faderen og med børnene hver for sig, ligesom de laver aktiviteter med børnene og faderen; nogle hvor alle er med; andre i mindre grupper, hvor et par af børnene er med.

Efter flytningen fra asylcentret begynder alle børnene i skole og fritidstilbud. Det yder familiekonsulenterne også støtte til, og de indgår i samarbejde med lærere og pædagoger.

Efter et års tid får Kizzy og Vadoma kontakt med en besøgsven fra Dansk Flygtningehjælp, som laver forskellige aktiviteter med dem sammen og hver for sig.

De tre år med intensiv familiekonsulentbistand har meget god effekt på familiens udvikling. Børnene bliver mere rolige, hensyntagende og respektfulde over for hinanden. Der er i det hele taget en bedre kontakt de enkelte familiemedlemmer imellem. Moderens psykiske sygdom er dog fortsat et stort ømt punkt. Faderen er bange for, at det vil skade børnene, hvis der bliver talt om moderens psykiske sygdom. Pasha er fortsat meget beskyttende over for Donka.

Alle børnene kommer i gang med skolelivet i Danmark, dog går de i klasser, der ligger nogle trin under deres alder, fordi de ikke har haft megen skolegang på asylcentre. De har haft vanskeligheder i forhold til det danske sprog. For de har skullet lære flere sprog, og i hjemmet taler de kosovoalbansk med hinanden.

Lala kommer ind i en meget positiv udvikling. Hun er faldet godt til på skolen og er begyndt at gå til fodbold, hvilket hun er meget glad for. Hun har dog fortsat et meget stort ansvar i familien. Hun har ofte hovedpine og mavesmerter.

Jaelle er ligeledes inde i en positiv udvikling, og tager godt imod den støtte hun får.

De tre yngste, Kizzy, Vadoma og Yosha, er også alle inde i en positiv udvikling.

Familien flytter fra det sociale boligområde til en lille by

Efter tre år i den lejlighed, familien flyttede til i integrationsperioden, vælger Pesha at købe hus i en lille by i en anden kommune. Dette både for at flytte børnene fra den dårlige påvirkning, de kunne blive udsat for i det sociale boligområde, de boede i, og for at børnene kunne få eget værelse. Pesha er af den opfattelse, at det at bo i et mindre bysamfund vil give ham og børnene bedre grundlag for at få fodfæste i det danske samfund.

Familiekonsulentbistanden fortsætter

Med støtte fra familiekonsulenter gennemgår familien en markant positiv udvikling i løbet af de første tre år i egen bolig. Familien er meget samarbejdsvillig og modtagelig for støtte. Der er dog fortsat brug for støtte. For børnene er fortsat meget sårbare, og i forbindelse med flytning er der behov for at yde støtte til familien. Den kommune, familien fraflytter, sender derfor en tværkommunal underretning, og tilflytningskommunen beslutter at fortsætte familiekonsulentbistanden. I første omgang med den samme konsulent, som familien hele tiden har haft. Senere bliver det familiekonsulenter fra den nye kommunes eget korps.

Gennem de følgende fire år fortsættes familiekonsulentbistanden stadig med godt effekt. Pesha påtager sig forældreopgaven og indgår i samarbejdet på en konstruktiv måde. Faderen og børnene er meget åbne for at tage imod den indsats, der ydes i forhold til at få balance i familiens hverdagsliv. Familiekonsulentindsatsen består både i en støtte til det indre liv i familien og til børnenes deltagelse i livet uden for familien.

Familiekonsulenten har fokus på ansvarsfordeling i forhold til opgaverne i hjemmet. Her er særligt fokus på at ændre på Lalas rolle som "mor" i familien. Hun har ligeledes fokus på udvikling af normer og vaner for hverdagens situationer fx måltider og tv, men også børnenes indbyrdes samspil i familien. Børnenes indbyrdes samspil er netop præget af konflikter, som Pesha har svært ved at tackle. Familiekonsulenten har også fokus på børnenes skolegang og fritidsaktiviteter, og hun støtter op omkring lektielæsning og indgår i samarbejdet med skolen sammen med Pesha. Mens pigerne udvikler sig og klarer sig godt i skolen, er der mange problemer med Yosha, som er den yngste. Han har svært ved at begå sig i skolen og bliver også ofte involveret i konflikter med sine søstre. Det lykkes efterhånden at finde balancer omkring Yoshas måde at deltage i familiens liv på og også i skolen. Familiekonsulenten gør meget ud af at få Pesha til at se børnene hver for sig - med hver deres behov. Ligesom hun lærer børnene at udvise respekt for hinanden.

Der sker ikke de store ændringer i Donkas psykiske sygdom og hendes deltagelse i familiens liv. Faderen og børnene affinder sig med det vilkår og indretter sig efter det. Donkas psykiske sygdom ligger dog fortsat som en skygge i familien. I kontakten med familiekonsulenten undgår de helst at tale om det. Moderen

trækker sig altid og indgår ikke på nogen måde. Der bliver gjort flere forsøg på at få Donka i psykiatrisk behandling – uden at det lykkes. Senest får hun tilbud om elektrochok, hvilket hun takker nej til.

Familiekonsulentbistanden suppleres med støtte/kontaktpersoner til Lala og Jaella

Pesha lægger vægt på, at de lever i overensstemmelse med familiens kultur fra Kosovo og den muslimske tro. Familien har megen kontakt med deres familienetværk, mens Pesha ikke har fået fodfæste på det danske arbejdsmarked, trods mange forsøg og praktikaftaler. Han er på vagt over for, om hans piger bryder familiens normer, og han er meget påpasselig med ikke at give lov til ting, som bryder med hans normer og værdier. Ingen af pigerne ønsker at sætte sig ud over faderens værdier, men de ønsker at kunne få frihed til at få oplevelser sammen med kammerater, som de selv vælger.

Med hjælp fra familiekonsulent og støtte/kontaktperson åbner han langsomt op for, at de ældste piger kan få lov til at deltage i ting uden for hjemmet og skoletiden. Den tillid, han udvikler til familiekonsulenten, giver grundlag for, at han lytter efter, hvad hun siger.

Lala

Lala får sin egen støtte/kontaktperson. I støtten til Lala er der fokus på, at hun skal befries for voksenansvaret i familien og have støtte til at leve et teenageliv som danske jævnaldrende. Hun får en støtte/kontaktperson, som kan have primær fokus på Lala og støtte hende i udadvendte aktiviteter - uden for familien.

Pesha er meget optaget af at passe på sine børn, og han lever efter muslimske leveregler. Når han har sikkerhed for, at pigerne ikke kommer i uføre ved at gå på café eller i biografen, giver han sit samtykke til det. For Lala bliver det et forløb, hvor hun får støtte til at finde sig til rette i sin familie og til at indgå i det omgivende samfund.

Hun fortæller bl.a. i et interview i sommeren 2012, hvor hun er 17 år, at moderens psykiske sygdom betyder, at hun må påtage sig mange opgaver i familien. Det synes hun ikke selv er mærkeligt, men hun kan mærke, at andre synes, det er usædvanligt. For i danske familier har børnene ikke så store opgaver.

Hun tror, at moderens psykiske lidelse brød ud i forbindelse med et sammenfald af flere dramatiske begivenheder i familien. Faderen kom ud for et trafikuheld. Lala kom også ud for et uheld, og moderen selv blev syg. Dette, sammenholdt med moderens oplevelser med krigen i Kosovo, har gjort, at hun blev psykisk syg, og stadig er det.

Lala har en stor familie, for hendes far har 14 søskende, som bor rundt omkring i Europa, og dem har de kontakt med og er sammen med i ferier, enten hos dem eller hos dem selv.

Lala går i 8. klasse, og hun følges til skole med en pige fra klassen, som hun er gode venner med. Dog ses de ikke meget efter skoletid, for Lala har mange opgaver i hjemmet. Lala følger undervisningen i den almindelige klasse og får derudover ekstra undervisning i dansk og matematik. Hun kan bedst lide at følge undervisningen i klassen, men ved også at hun har brug for den ekstra undervisning, hvor hun så i nogle timer må forlade klassen. Hun befinder sig godt i klassen. Lala oplever selv, at hun er venner med alle fra klassen og vil gerne deltage i det sociale samvær med klassekammeraterne, også uden for timerne. Men hendes far har modstand mod, at hun deltager i arrangementer uden for timer. F.eks. kræver det stor overtalelse, at give Lala lov til at deltage i en klasserejse. I det pågældende tilfælde får hun støtte fra både familiekonsu-

lenten og hendes støttekontaktperson, som går ind og forklarer faderen, hvad det går ud på og også hjælper med at skaffe penge til hendes deltagelse. Da Lala vil med til en klassefest, kræver det igen, at familie-konsulent og støttekontaktperson hjælper hende med at overtale faderen til at give tilladelse.

Ud over skolegangen spiller Lala fodbold. Det er ikke noget særlig stærkt hold, men ved at spille på det lokale hold kan hun selv klare transporten, og hun er glad for at spille fodbold. På et tidspunkt mente hendes far, at hun var blevet for gammel til det, men her fik hun opbakning fra faderens fætter, som sagde til faderen, at det var godt for Lala, at hun kunne spille fodbold.

Lala har også et arbejde på den lokale kro, hvor hun vasker op et par gange om ugen.

Lala har ikke haft svært ved at få venner, når hun kommer ind i en ny sammenhæng. Hun finder en plads som passer med den sammenhæng hun indgår i. Hvis der er mange og megen aktivitet blandt dem, indtager hun en mere afventende position. Hvis det er mindre grupper, og hun kan mærke, at der er plads til, at hun kan komme med tiltag, så gør hun det. Hun har udviklet en evne til at mærke stemninger og at afpasse sin egen måde at indgå på efter det.

Hun beskriver sig selv som aktiv, sportslig, at hun kan lide at være sammen med andre, at hun kan lide at hjælpe andre, at hun er god til at løse konflikter. Hun snakker meget, når hun er sammen med sine klassekammerater. I modsætning til når hun er hjemme, så siger hun ikke ret meget.

Hun siger, at hun på en måde er to personer i en. En snakkende, udadvendt person, når hun er blandt kammerater, en mere tavs og indadvendt person, når hun er hjemme. Hun skal også finde sig til rette mellem to kulturer. Den kultur, der er blandt kammeraterne i skolen og uden for hjemmet. Den kultur, der er familiens.

Faderen lægger stor vægt på, at hun følger familiens kultur, som udspringer fra Kosovo, og han modsætter sig som regel de ønsker, hun har om at deltage i aktiviteter, som ligger uden for skoletiden. Hun oplever ikke, at kammeraterne presser hende til at prøve ting, som hun ikke må for sin far. De viser forståelse for hendes baggrund, og de vil gerne have hende med i det, hun selv ønsker at deltage i.

Lala er sammen med sin støttekontaktperson en gang om ugen. Det giver hende en frihed til at få oplevelser uden for familien og at prøve ting, som faderen ikke ville tillade. Alt i alt er Lala glad for den hjælp familien, og hun selv får. For den giver hende flere udfoldelsesmuligheder og udfordrer faderens meget strenge regler om, hvad hun må som ung kvinde.

Lala vil gerne uddanne sig til frisør og håber, at hun kan blive boende i Danmark. Hun er dog usikker på, om det kan lade sig gøre. For der forskellige usikkerheder om hendes og familiens opholdstilladelse. Hun har kun et fremmed pas og mener, der skal en særlig indsats til, for at hun får et egentlig pas. Hun er født uden for Kosovo og er usikker på sin statsborgerstatus. Lala fortæller, at usikkerheden om opholdstilladelsen påvirker familien. Nogle gange siger faderen, at hvis de ikke overholder hans regler, risikerer de at blive sendt tilbage til Kosovo.

Jalle

Jalle får også sin egen støtte/kontaktperson. Hun har flere problemer undervejs, men ikke større end de løses med hjælp fra familie-konsulent, støtte/kontaktpersonen og skolen. Hun får også hjælp til at finde

balancen mellem livet i familien og livet uden for. Jelle prøver at skaffe sig et eget frirum ved at få kammeraterne til at dække over hende. Med hjælp fra støtte/kontaktpersoner finder hun efterhånden en balance mellem at efterleve familiens normer om ægteskab og at få frihedsgrader, der åbner for oplevelser sammen med andre unge.

Jelle fortæller i et interview i sommeren 2012, hvor hun er 15 år, bl.a. at hun godt kan lide at se TV derhjemme, men at det ofte giver anledning til konflikter med hendes mindre søskende. Udover TV laver Jelle ikke særlig meget i hjemmet, så hun keder sig ofte. Moderen beder hende ofte om at lave noget. Det gør hun så.

Jelle synes, det er svært, at hendes mor er så psykisk syg. Hun taler om det, som at hendes mor har en depression. Hun husker, at hendes mor var helt anderledes, før hun blev syg. Da lavede moderen mange ting med børnene, tog dem bl.a. andet med ud at cykle og lavede sjov med en stor legetøjsbil. Det er et savn for Jelle, at hendes mor er så forandret.

Jelle går i specialklassen. Det er hun rigtig glad for. De er 9 elever i klassen - 2 piger og 7 drenge. Hun startede i 6. klasse og blev rykket ned i 4. klasse, fordi hun ikke kunne klare sig fagligt på 6. klasses niveau. Hun var meget ked af, at skulle gå sammen med børn, der var noget yngre end hende selv. Derfor er det at gå i specialklassen med jævnaldrende, der også har brug for en særlig indsats, noget hun er meget glad for.

Jelle er gode venner med Jeanette. Det synes hendes far imidlertid ikke godt om. For han mener, at Jeanette har en dårlig indflydelse på hende. Faderen lægger stor vægt, at Jelle følger den muslimske tro. Især den del der handler om, hvordan man som pige skal forholde til drenge – om man må have kærester, før en kommende ægteemand er valgt. Jelle vil også gerne selv følge religionens leveregler, og hun har fortalt sine nærmeste venner om det. Når Jelle er sammen med Jeanette har de det meget sjovt sammen, for de synes, de samme ting er sjove. De kan også finde på mange skøre ting sammen.

I det hele taget kan Jelle godt lide at lave skøre ting. Hun snakker meget i timerne. Indimellem så meget at læreren beder hende gå ud af klassen for ikke at forstyrre de andre. Det får hende nu ikke til at holde op med at snakke og pjatte. Ud over Jeanette har Jelle mange andre veninder, som hun kan lide at være sammen med og lave sjov og ballade sammen med. Jelle vil gerne have lov til at sove med veninder, men det har faderen helt sat sig imod. Så det kan ikke lade sig gøre.

Når Jelle bryder faderens påbud, om hvem hun må være sammen med, og hvor hurtigt hun skal tage hjem efter skole, kan hun få hjælp fra nogle af hendes kammerater. De dækker for hende ved at sige til faderen, at hun er taget hjem, selv om de ved, hun gemmer sig for faderen for at få mere tid med kammeraterne.

Jelle har en støttekontaktperson, som hun er meget glad for. For det giver mulighed for, at hun kan gå ud i byen, i butikker eller andre steder – sammen med støtte/kontaktpersonen og med veninder. Det giver en større frihed og et større udfoldelsesrum, end det faderens regler ville give.

Jelle kunne godt tænke sig, at arbejde i en børnehave. Hun var i praktik i en børnehave. Det kunne hun godt lide. Hun vil også gerne blive boende i Danmark, men er usikker på om hun og familien kan få en permanent opholdstilladelse.

Berna

Denne case handler om en pige – Berna - med tyrkisk baggrund. Hun er født i 1997 og bor sammen med sine forældre og lillesøster.

Faderen har en teologisk uddannelse fra Tyrkiet og er imam. Han lægger stor vægt på, at hans familie lever efter tyrkiske og muslimske normer. Berna føler sig meget begrænset af disse normer og regler. Derfor bryder hun dem ved at ikke at komme hjem til spisetid og ved at vælge kammerater, som forældrene ikke kan acceptere. Det giver mange konflikter i hjemmet. For faderen oplever, at hans status som imam bliver undergraved, når hans datter helt åbenlyst bryder reglerne for god opførsel for en tyrkisk pige.

Underretning fra skolen om angst for at blive sendt på genopdragelse

I forbindelse med de mange konflikter, som opstår i hjemmet, når Berna gør oprør mod faderens påbud og forbud, bliver hun bange for, at faderen vil sende hende til Tyrkiet på genopdragelse. Berna kontakter derfor sin lærer og fortæller, om den frygt hun har. Hun fortæller også, at hun har mange selvmordstanker. Skolen sender på det grundlag en underretning til de sociale myndigheder, som hurtigt tager fat på sagen.

Der bliver afholdt et tværfagligt møde med deltagelse af forældrene, og socialrådgiveren afholder efter mødet en børnesamtale med Berna. På mødet fortæller lærerne, at Berna har udviklet en selvskadende adfærd med spiseforstyrrelse og cutting, samt at hun flere gange har givet udtryk for, at hun ikke ønsker at leve mere. Forældrene er også urolige for hende og meget kedede af, at hun igen og igen bryder familiens normer.

I samtalen med socialrådgiveren fortæller Berna, at hendes familie reagerer meget negativt på hendes brud på reglerne i familien. De kalder hende luder og siger, at hun er en dårlig muslim. Berna vil gerne kunne have meget store frihed til at deltage i livet uden for familien, til at omgås drenge og måske få en kæreste. Berna kan slet ikke se sig ud af den klemme, hun er kommet i. Hun taler flere gange om, at hun ikke ønsker at leve mere.

På den baggrund er det socialrådgiverens vurdering, at Berna befinder sig i en meget sårbar og truet situation. Hun vurderer, at Berna er selvmordstruet og henviser med forældrenes samtykke Berna til akut behandling på Børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling. Børne- og Ungdomspsykiateren finder imidlertid ikke, at Berna selvmordstruet. Psykiateren vurderer, at det er familiens tyrkiske normer, der er skyld i den belastende situation, Berna befinder sig i. Berna er i klemme mellem sit ønske om at have samme frihed som sine danske skolekammerater, og faderens ønske om at hun skal leve som en god muslim.

Berna og forældrene efterlades med selv at finde en vej ud af den klemme. Det går ikke særlig godt. Faderen får en meget alvorlig depression, og i familien er opfattelsen den, at det skyldes Bernas umoralske adfærd set ud fra muslimske og tyrkiske normer og værdier. Faderen har følt sig krænket på sin ære og er ophørt med at være imam. Han skammer sig så meget, at han ikke kommer i den lokale moske, men i stedet tager længere væk.

Berna melder sin far til politiet og anbringes akut

Konfliktniveauet og presset på Berna som den skyldige optrappes. Så Berna stikker af hjemmefra flere gange. Når hun kommer hjem igen, mødes hun med vrede og flere beskyldninger. Efter en sådan konflikt går hun til politiet med en anklage mod faderen, som skal have truet hende med en kniv. Politiet kontakter de

sociale myndigheder og socialrådgiveren anbringer med moderens samtykke Berna i en akut plejefamilie. Det er socialrådgiverens vurdering, at Berna har været i livsfare i sit hjem. Hun bliver derfor anbragt på et anonymt sted.

Dagen efter anbringelsen giver Berna i en samtale med socialrådgiveren udtryk for, at hun gerne vil hjem igen. For hun tror ikke, faderen vil true hende igen. Hendes hensigt med at gå til politiet var at give faderen en forskrækkelse. Så han ikke bliver ved med at true hende, men i stedet giver hende frihed til at leve ligesom hendes jævnaldrende danske kammerater. Socialrådgiveren fastholder anbringelsen, selv om Berna nu sår tvivl om, det var en kniv, faderen havde i hånden.

Socialrådgiveren påbegynder en børnefaglig undersøgelse, hvor hun sætter et særligt fokus på faderens psykiske sygdom og får samtykke til at indhente oplysninger om den. Moderen fortæller, at faderens sygdom fylder meget i familien. Hun skal hele tiden passe på faderen, som kan få blackouts. Stemningen i familien er meget trykket pga. faderens depression.

Socialrådgiveren indhenter endvidere oplysninger om skolegang for Berna og får oplysninger fra plejefamilierne. Endelig har hun selv flere samtaler med både forældre og Berna.

Berna befinder sig ikke særlig godt i akutplejefamilien. Hun holder tæt kontakt med sin mor og bryder mange af reglerne i plejefamilien. Efter fire uger flyttes hun til en ny plejefamilie, hvor hun også er i fire uger. I denne plejefamilie får Berna et godt forhold til plejemoderen og den ældste datter i familien.

Den nye plejefamilie beskriver Berna som både sårbar og oprørsk i begyndelsen. Hun respekterer ikke reglerne i plejefamilien. Hun er meget opmærksomhedssøgende gennem selvskadende adfærd. I løbet af de fire uger opbygger plejemoderen en relation med Berna, hvor hun føler sig anerkendt, som den hun er. Når Berna får opmærksomhed, og når hun bliver set som andet og mere end en oprører, kan hun godt acceptere regler og rammer. Mens hun er i plejefamilien bliver hendes skolegang mere stabil. Hun trives med deres opbakning til skolearbejdet.

Det bliver mens Berna er i plejefamilien tydeligt for socialrådgiveren, at Berna har skullet bære en alt for stor byrde i familien, som den skyldige i alle familiens problemer – ikke mindst faderens psykiske sygdom. Socialrådgiveren bliver også opmærksom på, at Berna er ked af, at hendes reaktion med at bryde alle normer for en tyrkisk piges opførsel, ved at blive seksuelt aktiv allerede i 13/14 årsalderen, har betydet, at hun har ry for at være en nem pige. Det ry Berna gerne rette op på.

Familiekonsulentbistand og støtte/kontaktperson

Berna vil gerne hjem igen. Hun vil gerne have hjælp til at finde en balance mellem familiens normer og værdier og hendes eget ønske om frihed. Socialrådgiveren vurderer på baggrund af den børnefaglige undersøgelse, at der er behov for både at yde en indsats i forhold til forældrene og til Berna alene. Derfor iværksættes der familiekonsulentbistand til forældrene med det formål at støtte forældrene til at håndtere den opgave, der ligger i at skulle støtte Berna i at leve med to kulturer og de udfordringer, det giver for en teenager. Derudover er det hensigten, at forældrene skal komme ud af den negative spiral med kun at møde Berna med kritik og skyld. Forældrene er fra begyndelsen meget samarbejdsvillige og ønsker at tage imod hjælp til at løse de store problemer, som faderens psykiske sygdom og Bernas adfærd har givet familien.

Berna får plejemoderen og dennes voksne datter som støtte/kontaktpersoner, så hun gennem samvær og samtaler med dem kan finde en måde at leve et liv som teenager i det danske samfund, uden at hun i sin frihedstrang bringer sig i modsætning til både familiens og samfundets normer. Hun bliver også tilknyttet et ungetilbud, hvor hun kan deltage i aktiviteter med andre unge.

Efter et halvt år, hvor problemerne fortsætter i samme spor, finder Berna med støtten fra både familiekon-sulent og støtte/kontaktpersoner/ungetilbud omsider ind i en mere konstruktiv samværsform med sin familie. Hun siger til socialrådgiveren, at hun har fået et meget bedre forhold til begge sine forældre og til sin søster. Hun føler sig nu som en del af familien og ved, at de ikke snakker ondt om hende mere. Hun er også blevet bedre til at lytte efter forældrenes anvisninger, som ikke er så strenge som tidligere.

Den anklage, som Berna kom til politiet med, har stadig ikke været for retten. Så den kommende retssag ligger stadig ude i horisonten, og Berna har fortrudt sin anklage. For faderen truede hende ikke med en kniv. Han råbte noget på tyrkisk, som oversat til dansk betyder at slå ihjel, men som på tyrkisk er en trussel, som forældre bruger mod børnene, når de ikke vil høre efter forældrene.

Berna finder balancen mellem livet i familien og udenfor – siger nej tak til fortsat støtte

Efter endnu et år afsluttes indsatsen, og Berna har fået godt fat i sin skolegang og vil begynde på en SOSU-uddannelse efter 9. klasse.

I familien har de fundet en samværsform, som betyder, at Berna indgår i familien, føler sig anerkendt og anerkender sine forældre. Hun ønsker at leve et liv efter de normer og værdier, hun er vokset op med i familien, og at finde sig til rette i det danske samfund.

Osman, Levent og Zeki

Denne case handler om en familie med tyrkisk baggrund. Faderen Emin kom til Danmark i 1991 som 19 årig. Emin har gennem mange år arbejdet på slagteri og gør det fortsat. I 2002 giftede han sig med Bilge. Hun kom til Danmark som familiesammenført i 2007. Sammen har de tre drenge; Osman som er født i 2006, Levent som er født i 2010, og Zeki som er født i 2012.

Efter Bilge kommer til Danmark, er Emin flere gange voldelig over for hende. Der er især slemt, når han har drukket alkohol. Bilge er meget bange for, at naboer og andre fra det tyrkiske netværk skal opdage det. Hun er også bange for Emin's trusler. Derfor fortæller hun ikke nogen om volden. Selv om netværket ved, at Emin er voldelig over for Bilge, gør de ikke noget. De er selv bange for hans reaktioner, idet han reagerer med vold i forbindelse med alkohol.

Underretning om voldeligt overfald

I sensommeren 2011 kulminerer volden med, at Emin stikker Bilge med en kniv. Hun bliver nødt til at tilkalde hjælp fra naboen, som straks tilkalder politiet. Politiet sørger for at Bilge kommer på skadestuen, kontakter akutvagten hos de sociale myndigheder, som anbringer Osman og Levent i en akutplejefamilie. Politiet tager faderen med, og han bliver varetægtsfængslet.

Osmans og Levents behov for beskyttelse mod vold i familien

Osman fortæller plejemoderen om faderens voldelige overfald på moderen. Levent er meget grædende. De har begge to set, at faderen overfaldt deres mor med en kniv. Bilges ønske er at hente børnene hjem, så snart hun er i stand til at komme hjem fra skadestuen, og med hjælp fra en politibetjent henter hun børnene morgenen efter aftenens overfald. Begge børn bliver glade for at se deres mor og tager gerne med hende hjem.

Dagen efter aflægger socialrådgiveren et hjemmebesøg for at undersøge, hvordan der bliver taget vare på Osmans og Levents behov for beskyttelse mod vold i familien. Bilge fortæller om sin angst for Emin, som er meget dominerende i familien. Hvis hun siger ham imod, bliver han meget vred og mange gange voldelig. Han slår ikke børnene, men de er ofte vidne til hans overfald på moderen. Socialrådgiveren udtrykker sin bekymring for børnenes trivsel, når de vokser op i et hjem præget af vold. Hun gør meget ud af at fortælle Bilge, at børnene har krav på beskyttelse mod volden. Socialrådgiveren understreger i denne sammenhæng, at hvis forældrene ikke kan yde den beskyttelse, er det myndighedernes opgave at sørge for beskyttelse til børnene.

I samtalen med socialrådgiveren giver moderen udtryk for, at hun gerne vil skilles, men hun er bange for reaktionerne fra sin egen familie og for at miste sin opholdstilladelse. Socialrådgiveren formidler kontakt til LOKK, hvor moderen kan blive vejledt om sine rettigheder i forbindelse med skilsmisse.

Moderen tager imidlertid ikke imod dette tilbud. På retsmødet en måned efter overfaldet, hvor anklagerne mod faderen skal behandles, giver moderen udtryk for, at hun ikke vil skilles. Hun kan heller ikke huske noget fra voldsepisoden, men står dog ved sine tidligere udtalelser. Efter det retsmøde bliver faderen løsladt og flytter hjem igen.

Underretning fra børnehaven

Et par uger efter faderen er hjemme i familien igen, sender børnehaven en underretning til de sociale myndigheder. Osmans udvikling er kommet ind på en negativ bane. Han virker vred og frustreret, og han har svært ved at indgå i samspil med de andre børn. Han kommer ofte op at slås. Når pædagogerne i børnehaven prøver at tage problemerne op med moderen, er hun fornægtende over for problemerne. Hendes svar til pædagogerne på deres bekymringer er, at hun vil finde en anden børnehave.

På grundlag af den viden som socialrådgiveren har om faderens voldelig adfærd i familien og underretningen fra børnehaven om Osmans udviklingsmæssige problemer, beslutter socialrådgiveren at tilbyde familien familiekonsulentbistand. Moderen er i første omgang afvisende over for det tilbud. For ifølge hende er der ikke familiære problemer i hjemmet mere. Hun er gravid og glæder sig til at få barn nummer tre.

Forældre siger dog ja til at møde familiekonsulenten. På det møde giver de udtryk for, at de gerne vil have støtte til at lære Osman at leve i det danske samfund og i familien med de små søskende.

Familiekonsulentbistand med dobbeltformål – kontrol og støtte

Der bliver herefter iværksat familiekonsulentbistand til familien to gange om ugen i en periode på tre måneder. Familiekonsulentens opgave er, at kontrollere om der sker vold i familien og støtte forældrene i at udvikle deres omsorg for og opdragelse af børnene. Efter de tre måneder kan familiekonsulenterne konkludere, at de ikke har set bekymrende ting i forhold til forældrenes varetagelse af forældrerollen.

Bilge og Emin har haft god gavn af samtalerne med familiekonsulenterne. De har kunnet bruge familiekonsulenten til at spare/drøfte ting vedr. børnenes udvikling og integration i det danske samfund.

Familiekonsulenterne konkluderer bl.a., at det har været gavnligt for børnenes videre udvikling, at forældrene – især Bilge – har kunnet bruge støtten fra familiekonsulenterne.

Familiekonsulentbistanden forsættes herefter i et mere begrænset omfang. Familiekonsulenten aflægger hjemmebesøg, og Bilge kan kontakte dem, hvis hun får brug for hjælp.

Emin afsoner dom med fodlænke

Emin får en dom på 5 mdr. og forhandler sig til en afsoning med fodlænke. Den kan dog ikke foregå i hjemmet, fordi det er moderen, der er den forurettede part. Faderen bor derfor hos en kammerat. Herfra kan han fortsat passe sit arbejde på slagteriet. Han kan også hente Osman i SFO og bringe ham hjem til naboegrunden til moderens bopæl.

Bilge har en måned før faderens afsoning med fodlænke født en søn - Zeki. Under faderens afsoning må hun således klare sig alene med de tre sønner. Det gør hun uden at skabe uro for børnene. Familiekonsulentens vurdering er, at hun klarer hverdagen og de tre børn meget flot.

Emin afslutter sin afsoning lige før jul og vender hjem til familien igen. Han bliver tilknyttet "Dialog mod vold" via kriminalforsorgen. Den indsats supplerer familiekonsulentindsatsen.

En god daglig rytme

Forældrene finder nu ind i en god rytme omkring opgaverne i hjemmet. Emin henter Osman fra SFO, og han passer børnene, når han er hjemme, så Bilge kan lave nogle ting uden samtidig at skulle passe børnene.

Familiekonsulenten og socialrådgiveren anbefaler Bilge at indskrive Levent og Zeki i vuggestue eller dagpleje, når de fylder et år, men Bilge ønsker at passe sine børn hjemme, indtil de fylder tre år og skal begynde i børnehave. Familien indretter sig økonomiske på, at det kan lade sig gøre.

Den sidste kontakt socialrådgiveren har med familien er en påmindelse om at få Levent meldt ind i en børnehave omkring den tid han fylder 3 år, hvilket de efterkommer.

Derefter afsluttes sagen to år efter den begyndte.

Lamia

Denne case handler om Lamia, som er født i 1994 i Danmark af forældre med libanesisk baggrund. Hun har tre yngre søskende - en søster og to brødre.

Lamia har et meget nært forhold til sin familie og lever op til familiens normer og regler for en muslimsk pige. Indtil hun via nettet får kontakt med en ung mand fra Libanon, som hun forelsker sig i. Denne inter-netkærlighed giver hende både et frirum og et konfliktfyldt forhold til forældrene. De er meget modstander af denne forbindelse, og da hun for at leve op til kærestens normer begynder at gå med tørklæde er faderen meget vedholdende i, at hun skal afbryde kontakten. Konflikterne med forældrene og hendes søskende betyder, at hun søger mere og mere ind i det rum, hun har sammen med kæresten på nettet.

Familien flytter en del indtil Lamia er 15 år, hvor de flytter til en mindre by i nærheden af deres familienetværk. Det betyder også, at Lamia skifter skole mange gange. Hun bliver undervejs udsat for grov mobning, og i forbindelse med et af de seneste skoleskift lærer hun sig selv en modstrategi. Hun påtager sig en facade som sej og stærk og møder andre på en mere aggressiv måde. Hun samler nogle piger omkring sig, og sammen med dem indtager hun en dominerende plads i klassen.

Lamia kontakter de sociale myndigheder og hun anbringes akut

Efter flytningen fortsætter konflikterne mellem Lamia og især faderen. Lamia kontakter de sociale myndigheder og fortæller om den vold, hun bliver udsat for i hjemmet. Hun er bange for, at hendes fætre vil ud-sætte hende for syreangreb. Fordi de mener, hun krænker familiens ære. Derfor tør hun ikke gå hjem.

De sociale myndigheder sørger for at bringe hende i sikkerhed i en akutplejefamilie og kontakter forældre-ne, som giver deres samtykke til anbringelsen. De er indforståede med, at de ikke kan komme i kontakt med hende, mens sagen bliver undersøgt. Forældrene fortæller, at Lamia er meget svingende i humør. Hun kan gå fra jublende glad til dybt ulykkelig på et øjeblik. Hun har også mange vredesudbrud. De er meget bekymrede for hendes kontakt med kæresten fra Libanon. De er på den ene side indforstået med, at Lamia skal bo uden for familien, mens de sociale myndigheder undersøger sagen. På den anden side er det meget vigtigt for dem, at deres eget netværk ikke får at vide, at Lamia er stukket af hjemmefra. For det vil medføre, at de vil fordømme hende for at krænke familiens ære. Forældrene vælger derfor at fortælle netværket, at Lamia er på studietur.

I plejefamilien fortsætter Lamia sin kontakt med net-kæresten fra Libanon. Da plejeforældrene forsøger at begrænse den kontakt, bliver hun meget vred. Der opstår mange konflikter med plejefamilien. Konflikterne er så mange og så voldsomme, at plejefamilien ikke kan blive ved med at have hende boende. Lamia ønsker også selv at komme væk fra plejefamilien. Hun flyttes derefter til en ungdomsinstitution, hvor hun skal bo sammen med andre unge. Det giver imidlertid store vanskeligheder for Lamia at skulle indgå i det sociale fællesskab med de andre unge. Der opstår også her mange konflikter, og Lamia kommer i slagsmål med en af de andre piger på stedet.

Lamia flytter hjem igen og henvises til Børne - og Ungdomspsyk

Efter tre uger uden for familien flytter Lamia på eget initiativ tilbage til forældrene. Hun kan ikke undvære sine forældre og søskende. På baggrund af forældrenes udsagn om Lamia og anbringelsesstedernes udtalel-ser iværksætter socialrådgiveren med forældrenes samtykke en psykologisk undersøgelse af Lamia.

Psykologen vurderer, at Lamia er stærkt behandlingskrævende, og foreslår hurtig henvisning til Børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling. Børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling vurderer imidlertid ikke, at der er tale om en psykisk behandlingskrævende lidelse. De vurderer, at konflikterne udspringer i kløfterne mellem det libanesiske og vestens værdigrundlag. De afslutter herefter sagen i eftersommeren 2011.

Ungekonsulentstøtte

Socialrådgiveren iværksætter støtte til Lamia i form af en ungekonsulent i sommeren 2011. Konsulenten har samtaler med Lamia og med forældrene. Hun forsøger derigennem at arbejde med den klemme, Lamia befinder sig i. Men så længe Lamia holder fast i kontakten med net-kæresten fra Libanon, bliver konflikterne ved med at dukke op - med skænderier og anklager. Moderen er i den periode ofte syg. Det giver hun Lamia skylden for. En skyld som Lamia også selv føler.

Lamia ønsker at leve op til forældrenes forventninger om, at hun skal få en god uddannelse. Hun begynder efter sommerferien i 2011 på HF, men hun kan ikke klare de faglige krav og bliver nødt til at flytte til 10. klasse. Hun har også selv et stort ønske om at uddanne sig. Det var derfor en stor skuffelse for hende, at hun ikke kunne følge den vej, hun havde forestillet sig skulle føre til, at hun blev en "businesswoman".

Lamia stikker af hjemmefra og bliver igen anbragt

I juleferien 2011/2012 stikker Lamia af hjemmefra efter et voldsomt skænderi med sin far. Hun bliver med sin mosters indgriben anbragt på et sikkert sted. Der tager hun dog fra et par dage efter og ønsker igen at vende hjem til familien. Faderen vil imidlertid ikke lukke Lamia ind, fordi hun bliver ved med at opføre sig på en måde, der er meget krænkende for familiens ære. Et familiemedlem siger nu ja til, at Lamia kan bo hos hende, mens de sociale myndigheder finder en mere permanent løsning for, hvor Lamia kan bo.

Hun bliver herefter anbragt i eget værelse med fortsat støtte fra en ungekonsulent. Forældrene ønsker ikke familiekonsulentbistand, men giver samtykke til foranstaltningerne til Lamia. Ungekonsulenten tager også samtaler med forældrene for at hjælpe dem med at forstå den klemme, Lamia befinder sig i. Det er den samme ungekonsulent, som Lamia har kontakt med gennem hele forløbet og hun udvikler en god relation med hende. Lamia er glad for den støtte, hun får gennem de samtaler, hun har med ungekonsulenten.

I begyndelsen af 2012 begynder Lamia på HG med mentorstøtte. Efter et par måneder kommer hun imidlertid ind i en så alvorlig konflikt med en anden pige på skolen, at hun bliver bortvist. Derefter begynder hun med ungekonsulentens hjælp på en produktionsskole. Lamia har meget svært ved at finde en måde at holde tilværelsen ud på og at knytte tilhørsbånd til andre. Hun har mange overfladiske kontakter og forsøger sig som problemløser for andre, uden det store held. Nogle gange ender hun selv i endnu større problemer.

Anbragt i egen lejlighed - sover hjemme

Efter Lamia er anbragt i egen lejlighed, bliver socialrådgiveren i tvivl om, hvorvidt hun sover i lejligheden eller hjemme hos forældrene. Da hun prøver at afklare tvivlen i samtaler med Lamia, er hun meget forsigtig med, hvad hun siger til hvem. Forældrene er også meget tilbageholdende med at give indblik i forholdene. Da Lamia bliver klar over, at hun ikke vil miste lejligheden, hvis hun afslører, at hun sover hjemme, fortæller hun, at familien ikke kan forsvare over for deres eget netværk, at Lamia overnatter i egen lejlighed. Derfor har hun imødekommet deres ønske om, at hun sover hjemme. Dette for at beskytte Lamias og familiens ære. Over for både ungekonsulenten og socialrådgiveren har Lamia imidlertid forsøgt at skjule, at hun sov

hjemme hos forældrene. Lamia vil efter afsløringen fortsat gerne have sit eget værelse. For det giver hende et frirum i dagtimerne. Hun vil dog også gerne følge forældrenes ønske om, at hun sover hjemme. Hun er i det hele taget meget optaget af at få et bedre forhold til sine forældre. Hun er usikker på hvem, hun selv er. På den ene side orienterer hun sig mod sin families værdier. På den anden side ønsker hun at leve sit eget liv. Denne splittelse betyder, at hun føler sig spundet ind i et net, hvor løgner bliver en måde at overleve på. Lamia ønsker at finde sin egen vej i livet med sin etniske baggrund og de værdier, hun har med derfra. Dem bliver hun ved med at spejle sig i, samtidig med at hun orienterer sig mod det danske samfunds værdier – uden helt at gøre dem til sine.

På faderens opfordring, og efter at have modtaget oplysninger om at kæresten fra Libanon er gift, gør hun net-forholdet forbi.

Forlovet med libanesisk mand – med forældrenes opbakning

Efter sommerferien 2012 begynder hun igen på HG, og mens hun som et led i sin uddannelse er i praktik i Libanon, møder hun en mand, som hun forelsker sig i. Ham bliver hun med faderens samtykke forlovet med. Med forlovelsen kommer hendes forhold til forældrene ind i en langt mere positiv gænge. De har ikke konflikter om, hvordan hendes adfærd skader familiens omdømme. Som forlovet kan hun have kontakt med kæresten i Libanon, som hun er meget glad for, og som hun dagligt har kontakt med. Faderen er også meget glad for den forlovede og har en del kontakt med ham. De to fungerer godt sammen.

Efter forlovelsen begynder Lamia at overveje ægteskab og at flytte til Libanon. Hun har dog, i forbindelse med hendes vold mod andre piger, fået en betinget dom med tilsyn fra kriminalforsorgen. Dette tilsyn betyder, at hun ikke kan flytte fra Danmark før tilsynsperioden på et år er overstået.

Socialrådgiveren og ungekonsulenten søger i deres samtaler med hende at argumentere for, at hun ikke forhaster sig med ægteskabet i Libanon. At hun bliver i Danmark og tager en uddannelse, som vil give hende og den kommende ægtemand et mere sikkert forsørgelsesgrundlag. Lamia vil også kunne fortsætte med støtten fra ungekonsulenten. Det vil hun meget gerne. Hun giver på opfølgingsmødet udtryk for, at hun er meget glad for den støtte, hun får fra ungekonsulenten, og at hun har udviklet stor tillid til hende.

Lamia gifter sig og flytter til Libanon

På trods af alle fornuftsargumenterne fra ungekonsulenten og socialrådgiveren vælger Lamia at gifte sig og flytte til Libanon. Hun ønsker dog at holde fast i nogle tråde til Danmark, fortsætte kontakten til ungekonsulenten og uddannelsen pr. fjernstudie på handelsskolen. Ungekonsulentbistanden kan imidlertid ikke række ud over landets grænser, så den ophører. Fjernstudiet kan godt lade sig gøre, og det holder Lamia fast i.

Flytter tilbage til Danmark – gravid og fortsat gift

Efter at have boet med sin mand og svigerfamilie i Libanon flytter Lamia i maj 2014 på grund af de store uroligheder i landet tilbage til Danmark. Hun er gravid i 6. mdr. og ønsker at bringe både sig selv og barnet i sikkerhed i Danmark. Manden bliver indtil videre boende i Libanon. Forældrene er meget støttende i forhold til Lamia og den situation, hun befinder sig i. Hun færdiggør sin handelsuddannelse og ønsker fremover at klare sig uden hjælp fra de sociale myndigheder. Hun ønsker ikke, at hendes barn skal blive "en sag".

Ahmet

Denne case handler om Ahmet, som er født i 1994 af forældre med tyrkisk baggrund. Han bor de første år af sit liv sammen med sine forældre hos faderens forældre og bror. Faderen er psykisk syg og har et stort misbrug af hash. Han er også involveret i kriminalitet og kommer af og til i fængsel. Da Ahmet er fire år bliver forældrene skilt, og moderen flytter ind i sin egen lejlighed Ahmet. Han begynder nu i dansk børnehaven. Svigerfamilien bestående af faderens bror, kone og forældre bevarer en nær kontakt med Ahmet og hans mor. De lægger vægt på, at moderen lever efter muslimske og tyrkiske normer. Det er også vigtigt for moderen at følge de tyrkiske normer. Da Ahmet er ni år, bliver han omskåret, og der bliver i familien holdt fest for ham.

Ahmet er voldelig i børnehaven

Da Ahmet som fireårig begynder i en dansk børnehaven, er det meget svært for ham at begå sig der. Han taler meget lidt dansk og er meget voldsom i sin adfærd over for både de andre børn og de voksne. Det lykkes ikke for børnehaven at få et samarbejde med forældrene om Ahmets vanskeligheder i børnehaven. Faderen optræder truende over for pædagogerne, og moderen mener ikke, der er problemer. Efter en tid bliver han derfor flyttet til en specialinstitution. Derfra til en SFO med støttepædagog, da han begynder i skole. Der er flere tilfælde, hvor Ahmet er voldelig over for andre børn. Han kan trods støttepædagogens indsats ikke få øje på, at han selv har andel i konflikterne og ikke har ret til at reagere voldeligt.

Ahmet bortvises fra skolen pga. voldelig adfærd

Ahmet bortvises fra skolen på grund af sin voldelige adfærd. Der iværksættes eneundervisning for ham, dels for at beskytte de andre elever mod ham, dels for at beskytte Ahmet mod sig selv. Der sættes også ind med støtte i familien, for moderen har meget svært ved at klare Ahmet. Han er meget dominerende over sin mor og har en opfattelse af, at det er ham, der har ansvaret for familien. Når Ahmet ikke vil høre efter moderens krav, slår hun ham. Han slår ikke moderen, men stikker af og gør som det passer ham. Ahmet har, trods forskellige støtteforanstaltninger omkring hans skolegang og fritid, meget svært ved at følge de regler og normer, som findes der. Han støder ofte imod – både i samværet med de andre børn og i forholdet med de voksne. Da Ahmet bliver ti år, begynder hans adfærd at være præget af seksualitet. Han begår sammen med nogle andre drenge seksuelt overgreb mod en lidt ældre pige. Han får også en tidlig debut med alkohol. I denne periode bliver hans skolegang meget ustabil. Der er mange dage, hvor han ikke kommer i skole, og han får svært ved at følge med i det faglige.

Der iværksættes hjemmehos-støtte til familien. Når hjemmehos'eren støtter moderen i at gennemføre de aftaler, hun har med Ahmet, kan han reagere meget voldsomt. I forbindelse med at han får forbud mod at gå i klub et par dage, reagerer Ahmet med at smide med ting og overfalde både hjemmehos'er og sin mor.

Da Ahmet er 11 år, bryder moderen op fra den by, hvor hendes svigerfamilie bor. Hun ønsker at lægge afstand til dem og deres negative reaktioner på hendes liv uden deres søn. Faderen, som har fået diagnosen skizofren, er blevet dømt til forvaring på et behandlingssted for psykisk syge på ubestemt tid.

Ahmet anbringes på akutinstitution efter eget ønske

Efter flytningen til den nye by henvender Ahmet sig til politiet med et ønske om at komme hjemmefra. Han søger ind til en ny nabo og ikke vil gå hjem igen. Da naboen underretter de sociale myndigheder, og de ikke kan komme i kontakt med moderen, bliver Ahmet anbragt på en Akutdøgninstitution. Da moderen vender tilbage til hjemmet giver hun sit samtykke til anbringelsen.

På Akutinstitutionen reagerer Ahmet i forbindelse med en konfliktsituation omkring oprydning i køkkenet meget voldsom, og han overfalder pædagogen. Herefter anbringes han på et opholdssted.

Ahmet flyttes til et nyt sted pga. voldelig adfærd

Grundlaget for denne anbringelse er oversendte sagsakter fra den tidligere kommune, som beskriver de store vanskeligheder Ahmet har været i - både i og uden for skolen samt i hjemmet. Dertil kommer hans egen henvendelse om at komme hjemmefra og moderens umiddelbare tilsagn om, at han kan anbringes. Moderen føler sig afmægtig over for Ahmet. Hun ved ikke, hvordan hun skal hjælpe ham. Endelig er vurderingen af hans voldelige adfærd på Akutinstitutionen, at Ahmet har brug for en intensiv socialpædagogisk behandling.

Den første tid på opholdsstedet kommer Ahmet ind i en mere positiv udvikling og udvikler et godt forhold til både børn og voksne på stedet. Der bliver også etableret en fast struktur for samværet med moderen og med faderen. Han tager hjem til moderen på weekend og har besøg af faderen på opholdsstedet.

De voldelige episoder bliver flere og flere

De voldelige episoder er dog ikke helt overstået. Der er også det første år en episode, hvor Ahmet kaster en flaske i hovedet på en pædagog, der efterfølgende må på skadestuen. Andet år fortsætter den positive udvikling med kun få tilbagefald i form af voldelig adfærd eller ugidelighed. I det tredje år på opholdsstedet opstår der flere konflikter i samværet med moderen. Han må hentes fra besøg hos moderen. Fordi der opstår voldsomme konflikter under besøget, og moderen ønsker en pause i hans weekendbesøg. Moderen ønsker at indstille weekendbesøgene, fordi Ahmet meget ofte bliver meget voldelig over for hende og lillebroderen.

Opholdsstedet får foretaget en psykologisk undersøgelse af Ahmet, som viser at han har en IQ på 61, og at hans selvværdskompetencer er langt under gennemsnittet. Med udgangspunkt i denne undersøgelse sætter pædagogerne fokus på at yde en indsats, der kan hjælpe Ahmet med at styre sin vrede. Og aftalen bliver, at han kun skal på besøg hos sin mor, når han kan være der uden at slå.

Pædagogerne forstår Ahmets voldsomme og konfliktfyldte adfærd som et udtryk for, at han er i en svær identitetskrise. Derfor anbefaler de moderen at tage Ahmet med på ferie i Tyrkiet, således at han på den måde kan få kendskab til sine rødder. Dette besøg forløber ifølge moderen ikke særlig godt. For Ahmet viser ingen respekt for familien og fortsætter med at gøre som det passer ham.

Efter flere tiltag, som har fokus på at hjælpe Ahmet med at styre sin vrede, angriber Ahmet en dag to kvindelige pædagoger med en kniv. Pædagogerne på opholdsstedet tvivler nu på, om det er det rigtige sted for Ahmet at være, om de kan yde den indsats, han har brug for, for at komme ud af hans meget voldelige reaktionsmønstre. De sociale myndigheder vurderer på baggrund af oplysningerne fra opholdsstedet og en pædagogisk psykologisk undersøgelse, at der er behov for at etablere et særligt projekt til Ahmet.

Særlige projekter for Ahmet

Ahmet har boet på opholdsstedet i tre år og har trods flere aggressive handlinger og magtanvendelser knyttet sig til pædagogerne på stedet. De sociale myndigheder udvider derfor ressourcerne til hans anbringelse på opholdsstedet, så der kan laves et særligt projekt for ham i tilknytning til opholdsstedet.

Det viser sig imidlertid, at det ikke er holdbart at arbejde med det særlige projekt i så tæt sammenhæng med opholdsstedet. Der træffes derfor beslutning om at flytte Ahmet til en særlig enkeltforanstaltning, hvor Ahmet skal bo i en lejlighed med døgnstøtte fra tre pædagoger. I dette projekt er han i tre måneder. Derefter flytter han sammen med en anden ung i et særligt projekt for de to. Derfra flytter han ind i et særligt drengeprojekt. Ahmets voldelige adfærd fortsætter i disse særlige projekter. Derfor beslutter de sociale myndigheder at anbringe Ahmet på et andet opholdssted med en anden type pædagogik og fokus på skolegang. Det går meget godt i begyndelsen. Opholdsstedet vælger at tage ham med på en skitur sammen med de andre elever.

De voldelige overfald eskalerer – Ahmet afslutter sin anbringelsesodyssé i forvaring på en sikret institution.

På denne skitur overfalder Ahmet en af de andre elever med en kniv og truer ham på livet. Han anbringes nu på den ene sikrede institution efter den anden. På hvert sted overfalder han pædagogerne og truer dem, indtil det bliver så alvorligt et trusselsniveau, at han bliver flyttet til et nyt sted, hvor den voldelige adfærd gentages – ofte mere voldsomt.

Ahmet behandles i retssystemet som en udviklingshæmmede lovovertræder, og ”samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere” anbefaler, at Ahmet, såfremt han kendes skyldig, dømmes til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap på en sikret afdeling.

Ahmet kendes skyldig i de mange overfald og trusler. Han dømmes seks år efter hans første anbringelse til forvaring i en sikret institution for vidtgående psykisk handicappede.

Erdem

Denne case handler om Erdem, der er født i 1995. Han bor sammen med sine forældre, som har tyrkisk baggrund. Erdem er den yngste søn i familien og den eneste, der bor hjemme. Hans ældre søskende er flyttet hjemmefra. Efter at have afsluttet 9. klasse begynder Erdem på HG samtidig med, han har et fritidsjob i en butik.

Skolen beskriver Erdem som doven og fagligt svag. Lærerne har en antagelse om, at han kan være inde i et begyndende hashforbrug. Han er altid høflig over for lærerne. Det er han også i sit fritidsjob.

Anholdt og varetægtsfængslet på sikret ungdomsinstitution

I december bliver Erdem anholdt og sigtet for røveri. Erdem bliver derfor anbragt på en sikret døgninstitution, indtil der afsiges dom i sagen.

Institutionen ser ham som en medløber, der ikke giver udtryk for egne meninger. De vurderer derfor, at Erdem har brug for massiv støtte og hjælp til at kunne sige fra over for "uheldige venner". At han har brug for hjælp og guidning i forhold til at kunne træffe egne valg og ikke bare følge de andre.

I forberedelsen af samrådets indstilling til retten har socialrådgiveren samtaler med Erdem. Her giver han udtryk for, at han ikke ønsker anbringelse i en særlig kriminalitetsforebyggende foranstaltning. Han har svært ved at se sig selv som kriminel, og kan heller ikke se nogen fare i at omgås de kammerater han har, som begår en del kriminalitet.

På baggrund af udtalelserne fra den sikrede institution og socialrådgiverens samtale med Erdem indstiller Samrådet derfor, at han får en betinget dom på vilkår af kontaktpersonstøtte.

Dom på vilkår af kontaktpersonstøtte

Kontaktpersonens opgave bliver, at støtte Erdem i at komme ud af det kriminelle miljø han færdes i, og at støtte ham i at komme i gang med og gennemføre en ungdomsuddannelse. Erdem er imidlertid meget undvigende i forhold til kontakten med støtte/kontaktpersonen. Han ønsker faktisk ikke at tage imod den hjælp, som støtte/kontaktpersonen tilbyder. I stedet fortsætter han med at bevæge sig i det kriminelle miljø og begår sammen med nogle af kammeraterne flere indbrud. Han fortsætter også sit hashmisbrug, som er på daglig basis og i stort omfang.

Kontaktpersonen har også samtaler med forældrene, som er meget imødekommende over for ham. Men de ser slet ikke Erdem som en dreng med problemer. Hjemme hos dem er han sød og høflig, så de kan ikke genkende det billede, kontaktpersonen tegner af ham. De er indstillet på at bakke deres søn op, og han holder også forældrene helt uden for indsigt i, hvad han laver uden for familien.

Erdem udtrykker over for støtte/kontaktpersonen, at han ikke selv ser nogen problemer med hashmisbruget. Han ønsker heller ikke på nogen måde at komme ud af det miljø, han færdes i. Han bruger næsten al sin tid på at være sammen med sine kammerater. Dem ryger han hash sammen med og begår forskellig kriminalitet sammen med. Erdem passer ikke sin skolegang. Han virker ikke særlig motiveret for at komme i gang – heller ikke med støtte fra kontaktpersonen.

Da hverken Erdem eller forældrene ønsker at tage fat på de problemer Erdem har med misbrug og kriminalitet, og Erdem aldrig overholder aftalerne med kontaktpersonen, bliver støtte/kontaktpersonsindsatsen afsluttet efter 5 måneder.

Varetægtsfængslet igen på sikret ungdomsinstitution

Tre måneder senere bliver Erdem igen anbragt i varetægtssurrogat på en sikret døgninstitution i forbindelse med en anholdelse for indbrud og vold, som han begår sammen med et par kammerater.

De gange Erdem bliver anbragt på sikrede institutioner, i forbindelse med at han bliver anholdt for tyveri, røveri og vold, holder forældrene fast i kontakten med ham. De besøger ham og holder telefonisk kontakt med ham. De er også venlige og imødekommende over for personalet. Erdem volder heller ikke selv nogen problemer under anbringelserne. Han virker nærmest upåvirket af anholdelserne og sigtelserne. Han optræder smilende og glad både i retten og på institutionerne.

Da samrådet denne gang skal komme med en indstilling til retten, finder de ikke belæg for at komme med en indstilling om en dom med vilkår knyttet til foranstaltninger jf. lov om social service. Dette på baggrund af Erdems afvisning af hjælp fra støtte/kontaktpersonen og forældrenes manglende vilje til at forstå de problemer, deres søn er ude i med misbrug og kriminalitet.

I åbent fængsel

Erdem bliver idømt fængsel og indsættes i et åbent fængsel i sommeren 2013, kort før han fylder 18 år. På hans 18 års fødselsdag afsluttes hans sag i Børn- og ungeafdelingen. Fremover vil hans kontakt med det sociale system være til voksenafdelingen og kriminalforsorgen, hvis han fortsætter den kriminelle løbebane, han er begyndt på.

Jamil

Denne case handler om Jamil, der er født i 1994 af forældre med afghansk baggrund. Faderen flygtede fra Afghanistan i 1995, og Jamil kom sammen med sin mor og to ældre søstre til Danmark i 2000, hvor de blev genforenet med faderen. Efter ankomsten til Danmark fik Jamil endnu to søstre. Så han er den eneste dreng i familien. Faderen har arbejdet på en fabrik i mange år, indtil han sammen med mange andre bliver fyret i 2010. Det lykkes ikke faderen at få arbejde igen.

Jamil begynder i dansk skole. Han klarer sig godt i skolen, og forældrene har store forventninger til, at han som den eneste søn skal tage en god uddannelse.

Jamil flygter hjemmefra pga. faderens vold – bliver akut anbragt

I efteråret 2007 flygter Jamil hjemmefra sammen med den ene storesøster pga. faderens vold og trusler mod dem. De sociale myndigheder vælger i den situation at anbringe begge børn akut på en døgninstitution. Da socialrådgiveren dagen efter taler med faderen, giver han sit samtykke til anbringelsen. Men han er flov over, at Jamil er stukket af hjemmefra, for det krænker familiens ære i forhold til deres afghanske netværk.

Jamil fortæller, at faderen har været voldelig over for både hans mor og børnene, siden de kom til Danmark i 2000. Faderen er meget truende over for Jamil og giver ham skylden for alt det, der sker i familien af dårlige ting.

I forbindelse med anbringelsen af Jamil bliver der foretaget en psykologundersøgelse, som viser, at familien har behov for hjælp til at bearbejde reaktionerne på faderens flugt, deres adskillelse samt usikkerheden i forbindelse med flugten. Psykologen vurderer, at faderen er traumatiseret og børnene sekundært traumatiserede.

Da Jamil i sommeren 2008 har været anbragt i 9 måneder, ønsker han at flytte hjem igen. Han savner sin familie og håber, at situationen i hjemmet er blevet bedre. Han vil i hvert fald give det en chance.

Familiekonsulentbistand i forbindelse med at Jamil ønsker at flyttet hjem igen

I forbindelse med hjemgivelsen iværksætter socialrådgiveren familiekonsulentbistand til familien. Formålet med denne indsats er:

- At kontrollere at børnene ikke lider overlast
- At kontrollere at forholdene for børnene er i overensstemmelse med dansk lovgivning
- At støtte og hjælpe forældrene til at lære nye og hensigtsmæssige handlestrategier

Forældrene er meget venlige og imødekommende over for familiekonsulenterne, som de behandler som gæster. Forældrene har svært ved at indgå i samtalerne om opdragelse og handlestrategier ud fra et dansk perspektiv. De giver udtryk for, at problemerne er blevet meget mindre, og at de selv ønsker at løse dem fremover. Forældrene deltager også i netværksmøderne og er meget opsatte på, at deres børn skal klare sig godt i skolen og bakker op om skolens indsats.

Familien ønsker at klare problemerne selv

Efter ni måneder ophører familiekonsulentbistanden, idet forældrene oplyser, at det går meget bedre i familien. Faderen bruger ikke fysisk afstraffelse i opdragelsen af børnene, og de vil gerne selv klare de pro-

blemer, der måtte komme fremover. Forældrene ønsker at holde fast i deres egen kultur og egne normer i hjemmet, og faderen lægger stor vægt på, at hans børn og ikke mindst Jamil, som den eneste søn, lever op til de æresbegreber, som hører til den afghanske kultur og den muslimske tro. Han reagerer derfor meget kraftigt på, at Jamil bryder disse normer igen og igen. At han har kammerater, som han begår kriminalitet med – tyverier og hærværk, og som han fester og drikker sammen med. Jamil overholder ikke faderens påbud om, hvem han må være sammen med, ligesom han heller ikke overholder hjemkomsttider mm.

Jamil er meget påvirket af forholdet til forældre og søskende samtidig med, at han holder fast i at gå sine egne veje. Det betyder, at forholdet mellem Jamil og faderen bliver præget af mange konflikter. Når konflikterne spidser helt til, smider faderen ham ud hjemmefra, eller Jamil stikker selv af.

Støttekontaktperson til Jamil

Udover familiekonsulentbistanden til forældrene får Jamil også bevilget en støttekontaktperson, i forbindelse med at han flytter hjem til familien igen. Støttekontaktpersonen skal støtte Jamil i at finde sig til rette i familien igen. På et møde med støttekontaktpersonen tre måneder efter hjemgivelsen fortæller Jamil, at det går godt derhjemme. Børn og forældre har fået talt med hinanden, og faderen slår ikke mere. Hvis faderen bliver vred, går han ind i et andet rum. Det er også en metode, Jamil selv bruger. Jamil har også meldt fra i forhold til de ”dårlige” kammerater.

Jamils forløb med kontaktpersonstøtte begynder med et kortvarigt bekendtskab til den første kontaktperson, og efterfølges af et mere end toårigt forløb med en anden kontaktperson. Dette forløb afbrydes, da Jamil bliver anbragt på et ungdomstilbud med tilknyttet pædagogisk støtte. Jamil fortsætter med at have en tilknytning til kontaktpædagogen herfra, også efter han flytter fra ungdomstilbuddet til egen bolig. Da denne tilknytning ophører, og han får tildelt en ny kontaktperson, bliver Jamil meget undvigende i kontakten, og tilbuddet ophører sommeren 2013, hvor Jamil er fyldt 19 år. Jamil giver flere gange undervejs i dette lange forløb med kontaktpersonstøtte udtryk for, at han gerne vil klare sig uden støtte, men socialrådgiveren vurderer, at Jamil fortsat har behov for en sådan støtte og motiverer Jamil til at fortsætte med kontaktpersonen. Det tager Jamil imod, og kontaktpersonen holder fast i relationen med Jamil, som især bruger ham, når konflikterne med faderen spidser til. Her træder kontaktpersonen til med hjælp både i forhold til at rede trådene ud i hjemmet, så Jamil kan vende hjem, efter at faderen har smidt ham ud, eller han selv er stukket af hen til en kammerat.

Jamil bliver smidt ud og flytter hjem igen

Jamil klarer sig godt i skolen men omgås uden for skolen kammerater, som begår kriminalitet i lokalområdet. Da faderen får at vide, at Jamil har været med til at lave hærværk i byen i forbindelse med en fest, bliver han meget vred og truende, og Jamil bliver nu med kontaktpersonens hjælp akut anbragt.

Dagen efter flytter Jamil efter et møde med kontaktperson, familiekonsulent og socialrådgiver tilbage til forældrene. Hans skolegang bliver nu mere præget af fravær, og Jamil bryder igen og igen de regler, som faderen sætter op for ham. Faderen reagerer med at smide Jamil ud hjemmefra, og kontaktpersonen hjælper i de situationer med at rede trådene ud, så Jamil kan flytte hjem igen. Efter det er sket gentagne gange, vælger socialrådgiveren at anbringe Jamil på en efterskole. Efter 2½ måned bliver han, efter at have været sendt hjem på et par tænkepauser, smidt ud af efterskolen igen pga. hashrygning.

Jamil flytter nu hjem igen, efter at reglerne for hans adfærd er aftalt mellem socialrådgiveren, forældrene og Jamil. Der er fortsat kontaktpersonstøtte til Jamil, som følger med i, hvordan det går med Jamil i det nye fritidsjob og i den nye skole samt i familien. Jamil giver igen udtryk for, at han gerne vil stoppe med kontaktpersonen, men socialrådgiveren vurderer, at Jamil fortsat har behov for støtte, så derfor fortsætter den indsats.

Jamil fortsætter, trods aftalerne for hans adfærd både i hjemmet og udenfor, med at bryde reglerne. Han drikker alkohol, selv om det ifølge hans families normer er forbudt. Han fortsætter også med at ryge hash og bliver sigtet for indbrud og tyveri. Faderens reaktioner på Jamils hash og alkoholforbrug er at smide ham ud hjemmefra og at hente ham hjem igen. Når faderen smider ham ud, eller han selv stikker af hjemmefra, tager han ophold hos en kammerat. Kontaktpersonen holder fast i forbindelsen med Jamil og træder til i de situationer, hvor Jamil ikke kan være hjemme – enten for at bane vejen for at han kan vende hjem igen, eller for at finde et andet sted til ham uden for familien, når det er gået helt i hårdknude, og Jamil slet ikke kan holde ud at være hjemme, fordi faderen altid møder ham med kritik og beskyldninger om, at Jamil bringer ulykke i familien.

På ungdomsinstitution

Socialrådgiveren beslutter nu at anbringe Jamil på et ungdomsbotilbud. Mens han bor der, begynder han på gymnasiet. Hans forhold til forældrene bliver også meget bedre. Det viser sig imidlertid, efter han bliver stoppet af politiet med hash på sig, at han har røget hash hver dag, mens han har boet i ungdomstilbuddet. Jamil ønsker dog ikke professionel hjælp til at komme ud af hashmisbruget. Det mener han, at han selv kan klare. Socialrådgiveren giver Jamil tilbud om et døgnbehandlingsforløb målrettet hans misbrug, men det ønsker Jamil ikke at tage imod. Det er socialrådgiverens vurdering, at han afviser tilbuddet, fordi han ikke tør gå i gang med en behandling, fordi han ikke ved hvad det indebærer, og fordi han befinder sig godt i misbrugsmiljøet.

Afviser hjælp til at komme ud af hashmisbrug

Da Jamil ikke ønsker at tage imod hjælp til at komme ud af hashmisbruget, og han heller ikke kan fortsætte med at bo i ungdomstilbuddet med et dagligt forbrug af hash, udskrives han til egen bolig og med fortsat kontaktpersonstøtte. Forældrene giver deres samtykke til denne foranstaltning. Jamil fortæller kontaktpersonen, at han begyndte at ryge hash på den første døgninstitution, han var anbragt på. Han bruger hash til at dulme sine følelser og negative tanker. Han ønsker ikke at være hashmisbruger, men han tør heller ikke stoppe med at ryge hash.

Gennem hele forløbet har Jamil klaret sig godt i skolen. Han begynder på gymnasiet, men befinder sig ikke godt der og skifter til 10.klasse. Efter afsluttet 10. klasse begynder han på handelsgymnasiet, men han har meget fravær, og studievejlederen følger ham tæt, så han ikke falder helt ud af ungdomsuddannelsen.

Efter han flytter i egen bolig bruger han ikke kontaktpersonen ret meget, og han aflyser ofte aftalerne. Han er i det hele taget undvigende i kontakten med socialrådgiver og ønsker ikke at tage mod tilbud om efterværn i form af kontaktpersonstøtte. Socialrådgiveren vælger på det grundlag at afslutte sagen – dog med et tilbud til Jamil om, at han kan vende tilbage, hvis han vil gøre brug af såvel efterværnstilbuddet som tilbud om misbrugsbehandling.

Latifa

Denne case handler om Latifa, som kommer til Danmark i 2000. Det er hendes far, der er flygtet fra Afghanistan til Danmark i 2000, som et halvt år efter sin ankomst til Danmark bliver familiesammenført med kone og 11 børn, hvoraf Latifa er den ene. Ifølge papirerne er hun født i 1997 og dermed en 3-4 år ved ankomsten til Danmark, men i virkeligheden er hun 2 år ældre. Den kone, faderen bliver familiesammenført med, er ikke som det fremgår af indrejsepapirerne Latifas biologiske mor. Latifas mor, som er faderens anden kone, bor i Pakistan.

Latifas liv i Danmark begynder således i et spændingsfelt mellem de oplysninger, faderen giver myndighederne, og de virkelige forhold. Det er afgørende for faderen, at der ikke skabes usikkerhed hos myndighederne om rigtigheden i de oplysninger, han er blevet familiesammenført med kone og børn på.

Efter et par år kommer endnu en datter til Danmark – uledsaget. Hun flytter også på faderens ønske ind i familien.

De tre ældste børn er måske ikke sønner, men yngre brødre. De kommer alle tre i problemer med deres adfærd uden for familien. Det betyder, at de sociale myndigheder iværksætter foranstaltninger til drengene og tilbyder familiekonsulentbistand til forældrene. Faderen siger nej tak til tilbuddene og klarer selv sønnernes/de yngre brødres problemer ved at sende dem på genopdragelse i Pakistan. De vender aldrig tilbage til Danmark igen.

Latifas søster og "bror" anbringes akut pga. faderens vold

I 2010 henvender den ældste datter sig til myndighederne om hjælp i forbindelse med, at faderen er i færd med at arrangere et ægteskab for hende i Pakistan uden hendes vilje. De sociale myndigheder anbringer hende på et sikkert sted uden for faderens rækkevidde.

Kort efter henvender den nu ældste dreng i familien sig til de sociale myndigheder. Han fortæller, at han ikke er en søn. Han er en nevø, som faderen fik til Danmark ved at opføre ham som sin søn i papirerne. Denne dreng fortæller om meget grov vold i familien. Han er bange for, at han ligesom de andre drenge skal blive sendt på genopdragelse til Pakistan. De sociale myndigheder anbringer også ham på et sikkert sted. I forbindelse med de samtaler han har med socialrådgiveren, udtrykker han stor bekymring for Latifa, som også bliver udsat for grov vold og trusler. Han tror også, at faderen er i gang med at finde en passende ægtemand til hende i Pakistan – mod hendes vilje. Efter hans opfattelse behandler "moderen" Latifa som Askepot.

Latifa anbringes akut pga. faderens vold

Socialrådgiveren afholder derfor en børnesamtale med Latifa på skolen. Latifa bekræfter fætterens udsagn. Hun er meget bange for sin far og mor. Latifa udtrykker i denne samtale tvivl om, hvorvidt moderen er hendes biologiske mor. Moderen er meget streng over for hende og pålægger hende mange pligter i hjemmet. Både moderen og faderen er meget strenge med, hvem Latifa må omgås efter skole. Hvis hun bryder de regler er sanktionerne meget hårde – hun får ingen mad og bliver låst inde.

Socialrådgiveren vurderer, at Latifa befinder sig i en så faretruende situation, at hun vælger at anbringe hende i en akutplejefamilie og indkalde faderen til en samtale næste dag.

Faderen er meget afvisende over for at det, som drengen og Latifa har fortalt om volden, truslerne og planerne om tvangsægteskab, overhovedet er sandt. Han ønsker, at de begge kommer hjem øjeblikkeligt. Han vil under ingen omstændigheder underskrive en samtykkeerklæring. Han er meget vred og truende over for socialrådgiveren.

Latifa afskærmes for familiens kontakt med hende

På det grundlag træffer BU-udvalget beslutning om at anbringe Latifa uden samtykke på et sikkert, anonymt sted og at afskære kontakten mellem Latifa og familien. Faderen prøver på forskellige måder at finde frem til, hvor børnene er anbragt, og han får polititilhold mod at opsøge dem. Faderen anker BU-udvalgets beslutning, men der gives medhold i alle beslutninger.

Latifa er meget svingende i sine udsagn om forholdene i familien, og en måneds tid efter anbringelsen kontakter hun selv sin far, fordi hun via nogle bekendte hører, at faderen er syg. Efter den kontakt ændrer hun helt forklaring og ønsker at komme hjem igen. De sociale myndigheder vurderer denne ændring i hendes udsagn, som udtryk for hvor stor indflydelse faderen har på hende, og hvor bange Latifa er for hans vrede. Derfor fortsætter bestræbelserne på at afskære faderen fra at kunne kontakte Latifa og lægge pres på hende.

Latifa flytter fra akutplejefamilien til et opholdssted. Her underlægges hun faste regler for brug af mobiltelefon og internet. Så hun ikke selv kontakter familien, og familien heller ikke kan kontakte hende ad den vej. På opholdsstedet fremtræder Latifa meget svingende og kaotisk. Hun er meget grænseoverskridende både i forhold til de andre børn og til de voksne på stedet. Hun er meget skiftende i sin væremåde og i sin holdning til, hvad hun vil være med til. I de samtaler Latifa har med socialrådgiveren undervejs i anbringelsesforløbet, har hun altid spørgsmål til, hvordan hun kan få en kontakt med sine små søskende.

Gennem de 2½ år Latifa er anbragt på dette sted, rømmer hun flere gange. Nogle gange for at komme hjem til familien, andre gange for at være sammen med nogle drenge.

Latifa udfordrer opholdsstedet med rømninger og vold

Latifa har svært ved at finde en balance i sit samvær med de andre piger på stedet. I slutningen af hendes ophold får hun en position, hvor hun har stor – ofte negativ indflydelse på de andre piger. Hun modsætter sig også mange gange de krav, pædagogerne stiller til hende, på en måde som fører til magtanvendelser. Ligesom hun reagerer med vold mod pædagogerne. Der er dog også perioder med fremgang, hvor Latifa tager imod den pædagogiske indsats og gør gode fremskridt.

Det sidste halve år bliver Latifa mere og mere voldelig i sine reaktioner over for pædagogerne. Hun overfalder pædagogerne og laver hærværk. Opholdsstedet vælger derfor at flytte Latifa fra opholdsstedet – først i sommerhus, senere på udlandsrejse. Da der efter denne ”pause” fra opholdsstedet falder lidt mere ro over Latifa, vender hun tilbage til opholdsstedet, som hun så efter få dage rømmer fra igen.

I denne periode får Latifa en kæreste, som hun knytter sig meget til. Han bor hos sin familie, som har afghansk baggrund.

Der bliver i november 2012 lavet en psykologisk undersøgelse og vurdering af Latifa. Af den fremgår det bl.a. at Latifa har begavelsesmæssige vanskeligheder, og at hendes følelsesmæssige udvikling er stærkt bekymrende. Hendes personlighed virker stærkt fragmenteret, og tilknytningen til andre mennesker er

stærkt desorganiseret. Efter de godt to år hun har været anbragt på opholdsstedet, er det psykologens vurdering, at Latifas adfærd ikke har ændret sig meget over tid, men at adfærden er blevet mere kaotisk. Den er af en sådan karakter, at der bør tænkes i en stærk desorganiseret tilknytningsforstyrrelse.

På opholdsstedet har man arbejdet ud fra en kognitiv og relationsorienteret tilgang, og der har været forsøgt med en miljøbaseret forståelse af hendes adfærd, uden at dette har ført til større resultater.

Psykologens vurdering er, dels at Latifa for kort sigt har brug for et meget struktureret og ydrestyret pædagogisk miljø med tæt voksenkontakt, dels at der er behov for en psykiatrisk udredning, med henblik på om der er grundlag for medicinsk behandling.

Anbragt på nyt opholdssted som vilkår for betinget dom for vold mod pædagoger

Socialrådgiveren beslutter på denne baggrund, og i sammenhæng med rettens behandling af sagen om Latifas vold mod pædagogerne, at indstille Latifa til en betinget dom på vilkår af anbringelse på et andet opholdssted. Retten afsiger dom om en betinget straf på et år på vilkår af anbringelse på et opholdssted.

Latifa bliver derfor anbragt på et andet opholdssted. Et sted som anvender en anden pædagogik end det første sted. På det nye opholdssted er der mere fokus på faste regler og rammer. Det befinder Latifa sig i den første tid meget godt med.

Mens Latifa er anbragt på dette sted, forlover hun sig med sin afghanske kæreste. Latifa fortæller, at hun arbejder på at få større frihedsgrader til at kunne tage i byen og til at besøge sin forlovede. Det gør hun ved at holde sig fra hash og andre stoffer, så hun altid kan aflevere en ren urinprøve, og ved at overholde de aftaler om tider, som hun indgår med pædagogerne på opholdsstedet.

Latifa ville gerne flytte fra opholdsstedet og hjem til sin familie. Det får hun afslag på, idet socialrådgiveren henviser til afgørelsen i BU-udvalget og den betingede dom. Latifa affinder sig med den begrundelse og vælger at samarbejde om samværet med sin familie. Hun får også lov til at få besøg af sine forældre og søskende og håber, at det bliver realiseret.

I slutningen af forløbet giver faderen samtykke til anbringelsen og deltager i møder med socialrådgiveren. Socialrådgiveren ser ikke nogen risiko for, at faderen vil udøve vold eller træffe foranstaltninger til et tvangsægteskab for Latifa.

Endelig afklaring af Latifas alder betyder, at hun er 19 og ikke 17 år – hun er personlig myndig

Efter godt et år på dette anbringelsessted får Latifa en endelig afklaring på sin alder. Latifa er to år ældre end hendes cpr.nr. angiver. Så hun er 19 år og ikke 17 år. Altså er hun personligt myndig og kan selv bestemme, om hun vil tage imod tilbuddet om fortsat anbringelse på opholdsstedet efter udløbet af den betingede dom. Det vil hun ikke. Hun ønsker at bruge sin ny-vundne frihed til at flytte i egen lejlighed.

Socialrådgiveren tager udgangspunkt i, at Latifa vil flytte fra opholdsstedet. Selv om både hun og pædagoger anbefaler Latifa at deltage i et udslusningsforløb. Socialrådgiveren forsøger at rådgive Latifa til at træffe en beslutning, der indebærer, at hun får de bedste vilkår for at udvikle sig og blive i stand til at klare sig selv. Latifa er imidlertid meget skiftende i sin kontakt med både socialrådgiver og pædagoger. Så det er svært at finde en linje i samspillet med hende. Den ene dag er hun fornuftig og rolig. Den næste dag småbarnlig og surmulende. Den tredje dag helt oppe i skyerne over en problemstilling.

Latifa vælger at flytte til en anden by end den, som forældrene bor i, og begynde på sit eget liv. Hun får derfor hjælp til at finde en lejlighed i den by, hvor hun gerne vil bo, og i sammenhæng med det får hun tildelt en støtte/kontaktperson. Når Latifa flytter i egen lejlighed og lever det frie liv, kan risikoen være, at familien afskærer kontakten med hende.

Latifas kontakt med familien gennem forløbet

Latifa fortæller, at hun fortalte om volden og truslerne i familien, fordi hun ønskede at få mere frihed end den, hun fik i sin familie. Hun ønskede, at hun selv kunne vælge sit tøj, at hun kunne få en større bevægelsesfrihed. Så hun kunne være sammen med kammerater uden for hjemmet. Efter skoletid var hun i hjemmet sammen med sine søskende, for hendes far var meget opmærksom på, at hun ikke måtte være sammen med drenge.

Den frihed, som Latifa håbede på at få ved at komme væk hjemmefra, blev på ingen måde indfriet – nærmest tværtimod. Der er var mange restriktioner på, hvad hun måtte, og hun blev overvåget i forhold til sin kontakt med familien. Hun måtte ikke have kontakt med sine forældre. Det overvågede de på anbringelsesstederne. Men som hun siger: "Der er ingen, der skal forhindre mig i at have kontakt med min familie, så det skaffede jeg mig, og jeg stak af hjem til dem nogle gange".

Latifa har meget stærke følelser for sin familie og savner både sine små søskende og sine forældre. Hendes stærkeste tilhørsforhold er til familien. Hun er i dag meget ked af, at hun fortalte løgnene om sine forældre. Men hun har ikke kunnet få nogen sagsbehandlere eller pædagoger til at tro på, at hendes far og mor og søskende har så stor betydning for hende, at hun allerhelst vil hjem at bo.

Latifa er splittet mellem sit ønske om at leve i familien og følge deres normer og ønsket om en frihed og en dansk livstil med kæreste og fester.

Latifa er muslim og har gået med tørklæde. Det gør hun ikke for øjeblikket, men hun kunne godt tænke sig det. Inden hun tager tørklæde på, vil hun sætte sig ind i, hvad der står i koranen om det, og hun har i den forbindelse bestilt en dansk udgave af koranen på biblioteket. Hun har tidligere taget tørklæde af og på et par gange. Det mener hun ikke selv er tilstrækkeligt seriøst, og derfor vil hun sætte sig bedre ind i sammenhængen mellem tørklæde og den muslimske tro, inden hun træffer sin beslutning. Hendes far siger, det er op til hende at bestemme det.

Yasir

Denne case handler om Yasir, som er født i 1998 i Irak. Han bliver i 2009 familiesammenført med sin far på en midlertidig opholdstilladelse for to år sammen med sin storebror Jibril. Som grundlag for familiesammenføringen angiver faderen til Udlændingestyrelsen, at drengenes mor er død. Yasir og Jibril har derfor været helt overladt til sig selv i Irak.

Faderen kom til Danmark i 1999. Han har flere gange været anmeldt for kriminelle forhold. Senest året før familiesammenføringen med sine to sønner. Her anbefalede kriminalforsorgen en betinget dom på vilkår af ambulans psykiatrisk behandling. Faderen ønsker selv en henvisning til center for torturofre, men han kommer ikke i nogen behandling. Han har et forhold til en dansk kvinde, som han har to børn med. De bor ikke sammen. Han bor hos hendes forældre, mens hun bor i sin egen lejlighed med de to fælles børn. De har dog daglig kontakt og er meget involverede i hinandens liv. Ved Yasirs og Jibrils ankomst til Danmark indtager den tidligere samlever rollen som stedmor for begge drenge.

Faderen har et ønske om at give sine sønner et godt liv i Danmark væk fra borgerkrigen i Irak. Han indskriver dem i dansk skole, hvor de begynder i en modtageklasse. Da Yasir og Jibril kommer i konflikt med nogle af de andre børn i klassen, reagerer faderen meget voldsomt over for skolelederen. For han mener, at hans sønner er ofte for overgreb fra de andre børn, og skolelederen anklages for at se gennem fingre med det.

Underretning fra skolen om store konflikter

Skolen sender en underretning til de sociale myndigheder om konflikterne med faderen samt Yasirs og Jibrils vanskelige position i skolen. Stedmoderen kontakter også socialrådgiveren for at fortælle om de overgreb, som Yasir og Jibril bliver udsat for af de andre børn i skolen.

Socialrådgiveren indkalder faderen til et møde om underretningen. Han kommer sammen med stedmoderen til dette møde og giver sit samtykke til, at socialrådgiveren kan afholde en børnesamtale med hans sønner.

I den samtale socialrådgiveren har med Yasir og Jibril, er de meget fåmælte og svarer kort på det, hun spørger dem om. Det er hendes indtryk, at drengene virker ubehageligt til mode ved samtalen. Drengene svarer, at det går godt i skolen. Det var kun i begyndelsen, der var problemer. Det går også fint derhjemme. De spiller fodbold om sommeren. Det er de glade for. De savner Irak.

Socialrådgiveren gør flere forsøg på at følge op på kontakten med faderen, men han er meget afglidende og udebliver ofte fra de møder, hun indkalder til. Når hun via telefonen får kontakt med ham, er han venlig og imødekommende, men det lykkes ikke at få et egentligt samarbejde med ham. Det er ofte stedmoderen, der tager sig af kontakten med socialrådgiveren. Stedmoderen og faderen holder fast i, at det er skolen, der er problemet.

I skolen fortsætter konflikterne og slagsmålene mellem Yasir og de andre børn i klassen. Jibril indtager beskytterrollen over for Yasir på en meget håndfast måde, og han bortvises fra skolen. Faderen og stedmoderen vælger nu at holde begge drenge hjemme fra skole. Da der ikke er andre skoletilbud til Yasir vælger de, at stedmoderen skal undervise ham hjemme i en periode.

En ny underretning fra skolen om et stigende konfliktniveau

Yasir vender dog tilbage til skolen et stykke ind i næste skoleår. Her fortsætter konflikterne med de andre børn, og skolen sender på ny en underretning til de sociale myndigheder og henviser Yasir til en skolepsykologisk undersøgelse. Selv om socialrådgiveren indkaldte forældrene til møde, udebliver de igen flere gange. De afviser at have behov for nogen form for hjælp i familien og afventer skolepsykologens undersøgelse.

Skolepsykologen anbefaler, at Yasir henvises til en specialklasse, hvor han vil være den yngste, og med et miljø, hvor lærerne kan arbejde med Yasirs konfliktprægede adfærd, hvor han vil få et andet modspil. Yasir får et godt forløb i specialklassen – både fagligt og socialt.

Mens Yasir går i specialklassen afholder politiet en bekymringsamtale med Yasir og faderen og stedmoderen, fordi Yasir er under mistanke for at begå hærværk og anden kriminalitet i lokalsamfundet. Yasir benægter, og stedmoderen bakker ham op.

Faderens fængsles anklaget for brandstiftelse

I forsommeren 2012 bliver faderen fængslet, anklaget for brandstiftelse. Yasir bor i den første tid hos stedmoderen. Men hun kan ikke klare at have ham boende. For han er efter hendes opfattelse meget flabet. Han stjæler fra hende og går og kommer, som det passer ham. I forbindelse med en konflikt med stedmoderen stikker Yasir af hjemmefra og flakker rundt uden fast opholdssted. Han bor hos kammerater og på gaden.

Yasir overladt helt til sig selv

Politiet finder Yasir, da han overnatter på en banegård. Politiet kontakter de sociale myndigheder. Yasir er nu helt alene i verden. Faderen er i fængsel. Det er Jibril også. Stedmoderen vil ikke have noget med ham at gøre overhovedet.

I den samtale socialrådgiveren har med ham, fortæller han, at både faderen og Jibril har været meget voldelige over for ham. Han fortæller også, at han har været involveret i at skulle fjerne beviser fra brandstiftelsen. Yasir er parat til at vidne mod sin far – både i sagen om volden mod ham selv og om brandstiftelsen.

På baggrund af Yasirs egen beskrivelse af volden i familien efter hans ankomst til Danmark, de oplevelser han har været ude for i Irak, samt den situation han aktuelt befinder sig i, beslutter de sociale myndigheder at anbringe Yasir på en døgninstitution. Det giver faderen fra fængslet sit samtykke til.

Det viser sig imidlertid, at lovgrundlaget for disse anbringelser er noget usikkert. Dels er Yasirs midlertidige opholdstilladelse udløbet for et år siden, dels står faderen til udvisning af Danmark efter endt afsoning.

Socialrådgiveren vurderer, at Yasir er traumatiseret i alvorlig grad og har behov for omsorg og støtte i dagligdagen. De sociale myndigheder vælger derfor af humanitære grunde at fastholde anbringelsen af Yasir indtil Udlændingestyrelsen træffer afgørelse om hans opholdsgrundlag.

Anbragt i et særligt enmandsprojekt

Efter de første to uger på døgninstitutionen bliver Yasir meget voldsom i sin adfærd og overfalder flere af pædagogerne. Efter en måned bliver han derfor flyttet til et andet sted.

De første måneder Yasir er på det nye sted rømmer han flere gange. Der er også flere tilfælde af magtændelse. På grundlag af opholdsstedets iagttagelser bliver pædagogerne opmærksomme på, at når nogle

bestemte pædagoger er på arbejde, er Yasir mere rolig. Han virker mere tryk ved disse pædagoger. Derfor foreslår opholdsstedet, at der etableres et særligt enmandsprojekt for Yasir, hvor han flyttes til en bygning, hvor han kan bo alene sammen med de udvalgte pædagoger, uden at skulle indgå i samvær med andre unge. Med den foranstaltning kommer der meget mere ro på Yasirs hverdag på opholdsstedet. Han begynder med støtte fra pædagogerne at gå i skole igen og klarer sig til prøverne rigtig flot. Alt i alt er det socialrådgiverens vurdering, at Yasir kommer ind i en positiv udvikling.

Mens Yasir er på opholdsstedet, viser det sig, at hans mor ikke er død. Hun lever i Irak, og Yasir får med hjælp fra en onkel forbindelse til hende. Han holder nu jævnlig telefonisk kontakt med hende.

I november 2013 får Yasir opholdstilladelse. De sociale myndigheder får således et mere formelt lovgrundlag at arbejde med sagen på.

Faderen løslades – og Yasir vil gerne bo hos ham

I januar 2014 løslades faderen og flytter ind hos en ven i København. Yasir ønsker at flytte sammen med faderen. Men da han i samtaler med socialrådgiveren, i forbindelse med anbringelsen af ham, har givet udtryk for, at han var bange for at faderen ville slå ham ihjel, kan socialrådgiveren ikke uden videre imødekomme Yasirs ønske. Socialrådgiveren vurderer, at der skal ske en afklaring af faderens forhold, inden Yasir kan hjemgives til faderen. Det samme gælder Yasirs samvær med faderen. Det skal planlægges, så der tages hensyn til Yasirs sikkerhed.

Yasir ændrer nu forklaring og siger, at det han sagde den gang slet ikke passede. Det samme gjorde han, da skulle vidne i retten mod faderen i forbindelse med brandstiftelsessagen. Yasir er i det hele taget meget svingende i sine udsagn og meninger. Den ene dag kan han virke som en lille bange dreng, den næste dag er han den store stærke, der ikke er bange for noget. Det ene øjeblik kan han være høflig og smilende, det næste kan han reagere med voldsom aggression. Den måde, han forstår sig selv på og hans andel af situationernes udvikling, er ofte meget anderledes end de andre involverede. Det får ham dog ikke til at tvivle på sin egen forståelse og fortolkning.

I forbindelse med Yasirs ønske om at flytte hjem til faderen, efter dennes løsladelse, kontakter socialrådgiveren faderen mange gange – men forgæves. Faderen reagerer ikke på hendes indkaldelser til møder omkring Yasirs situation. Opholdsstedet har telefonisk kontakt med faderen. Her giver han udtryk for, at han mener, Yasir skal blive boende på opholdsstedet. Han bakker fuldt op om de krav opholdsstedet stiller til Yasir.

Yasir flytter i løbet af sommeren 2014 ud i en udslyningslejlighed og begynder på en specialskole for at tage 9. klasse. Efter udflytningen giver Yasir mange gange udtryk for, at han vil flytte til et andet sted. Især når der opstår konflikter om de krav, pædagogerne stiller til ham, i forbindelse med det at bo for sig selv og selv passe sin skolegang.

Tsura, Violca, Milosh, Pali, Talaitha og Stanka

Denne case handler om en romafamilie bestående af moderen Aishe og faderen Djordji, som sammen har seks børn - Tsura født i 1998, Violca født i 2000, Milosh født i 2002, Pali født i 2004. Talaitha født i 2007 og Stanka født i 2014

Familien har boet mange steder i forskellige kommuner. Hver gang de er flyttet fra en kommune til den næste, har de sociale myndigheder sendt en tværkommunal underretning til den nye kommune.

Disse underretninger tegner et billede af forældre, som er meget undvigende i kontakten med de kommunale myndigheder. De har i perioder taget imod praktisk pædagogisk støtte, men når der har været planlagt en undersøgelse af forældrenes omsorgsevne, er de efter flere undvigende manøvre flyttet til en ny kommune.

Underretninger fra mange forskellige aktører

Familien flytter til den seneste kommune i sommeren 2011. De sociale myndigheder modtager også her en tværkommunal underretning fra fraflytningskommunen. Da børnene bliver tilmeldt skole og daginstitution begynder underretningerne også at komme derfra. Ligesom der kommer underretninger fra naboer og fra politiet.

Alle disse underretninger bliver en bekræftelse på de risikofaktorer, der fremgår af de tværkommunale underretninger. Børnene bliver udsat for massivt omsorgssvigt. De lugter, er sultne, har meget fravær fra skolen, har store vanskeligheder med at begå sig socialt. Dertil kommer tyveri, hærværk og voldsomme slagsmål med andre børn.

Da socialrådgiveren i den nye kommune kontakter forældrene om underretningerne, er de umiddelbart imødekommende. De fortæller, at de har følt sig overvåget i de andre kommuner. De ny ønsker en ny start, hvor socialrådgiveren ser bort fra det, hun har modtaget fra de andre kommuner. Forældrene mener ikke, der er problemer i deres familie, udover hvad der forekommer hos andre.

Forældrene samtykker til børnefaglig undersøgelse

Da socialrådgiveren afviser at se bort fra de tværkommunale underretninger + de nye underretninger og begrundet det med en alvorlig bekymring for, at børnene er udsat for omsorgssvigt, reagerer Aishe først med vrede, men hun accepterer alligevel, at socialrådgiveren foretager en børnefaglig undersøgelse.

Forældrene udebliver dog flere gange fra aftaler i forbindelse med undersøgelsen. I de samtaler, socialrådgiveren har med familien, er det meget svært at holde fokus på de problemer, som fremgår af underretningerne. Aishe ændrer mange gange forklaringer og holdninger. Hun forsøger at tegne et glansbillede af hendes omsorg for børnene og at feje alle bekymringerne væk.

Mens socialrådgiveren arbejder med den børnefaglige undersøgelse fortsætter underretningerne med at strømme ind – både fra skole, børnehave, SFO, naboer og politi.

På baggrund af den børnefaglige undersøgelse vurderer socialrådgiveren, at der er stor risiko for at børnene vil blive stemplet og udstødt af både skoler, institutioner og lokalsamfund. Det er altid disse børn, der får skylden, når der foregår ulovligheder i lokalområdet. Der er også stor risiko for, at børnenes udvikling vil

blive meget mangelfuld, og at de fortsat vil blive udsat for omsorgssvigt. Det er socialrådgiverens vurdering, at forældrene ikke har blik for børnenes individuelle behov.

En skræddersyet fleksibel indsats

På grundlag af den børnefaglige undersøgelse og de risikofaktorer, den afdækker, træffer socialrådgiveren sammen med visitationsudvalget beslutning om at etablere en skræddersyet indsats til familien. Denne indsats skal være fleksibel, så den kan afpasses efter børnenes og forældrenes behov for støtte til udvikling af deres ressourcer. Derfor bliver indsatsen kædet sammen med en meget tæt opfølgning – både med og uden forældre.

Indsatsen består i, at to pædagoger får til opgave sammen og hver for sig at:

- Sørge for, at alle børnene kommer i skole og børnehave hver dag
- Være tovholder på kontakten til skole, SFO, børnehave mm.
- Afholde ugentlige samtaler med forældrene om forælderrolle
- Støtte forældrene i en løbende indlæring af forældrekompetencer
- Yde kontaktpersonstøtte hver eftermiddag for de to drenge Milosh og Pali
- Yde kontaktpersonstøtte til de to ældste piger – Tura og Violca
- Afholde weekendaktiviteter for de 4 ældste børn en gang / måned

Da socialrådgiveren sammen med lederen af den institution, som står for den skræddersyede indsats, afholder et møde med Aishe, er hun i første omgang noget afvisende over for at tage imod den omfattende indsats. Men da socialrådgiveren gør Aishe klart, hvor alvorligt de sociale myndigheder vurderer risikofaktorerne for børnenes udvikling og trivsel, siger hun ja til at indgå en samarbejdsaftale om praktisk pædagogisk støtte i hjemmet, med helt konkrete angivelser af tider og indhold.

I januar 2013 begynder to pædagoger den intensive indsats i familien. Det betyder, at der hurtigt kommer en struktur i dagligdagen i hjemmet, og at børnenes trivsel bliver meget bedre. De kommer i skole og børnehave hver dag – bortset fra fravær ved sygdom. Tura og Pali kommer begge i specialklasse og trives her efter meget bedre i skolen.

Positiv effekt af indsatsen

Efter et år med den intensive indsats beskrives børnene således:

Tura er en glad og smilende pige. Hun er stille og indordner sig ofte i forhold til sine søskende, som hun viser stor omsorg for. Hun har fået jævnaldrende kammerater, som hun ses med uden for skoletid. Der ydes ikke en særskilt støtte til Tura længere.

Violca er en glad og smilende pige. Hun er meget omsorgsfuld over for Pali og Talaitha. Hun er meget snakende og ikke særlig tålmodig. Det mærkes tydeligt, at Violca er teenager med svingende humør og stor optagethed af udseende. Violca har en veninde fra skolen, som hun er meget sammen med i fritiden. Der ydes ikke en særskilt støtte til Violca længere.

Milosh er gennem den pædagogiske støtte til ham alene blevet god til at styre sit temperament. Han er blevet mere bevidst om, hvad hans aggressioner og handlinger gør ved omgivelserne. Han er meget glad for samværet og aktiviteterne med pædagogen. Milosh er begyndt på fodbold. Her viser han god koncentration.

on og tålmodighed. Milosh har haft nogle vanskeligheder i forhold til en af lærerne, som han oplevede skældte ham ud for ting, han ikke havde gjort. Aishe har haft et møde med denne lærer, og efter det er forholdet blevet bedre. Milosh har stor glæde af den pædagogiske støtte.

Pali er i samværet med pædagogen snakkende, spørgende og nysgerrig. Han er meget hjælpsom og deltager gerne i madlavning. Pali er blevet bedre til at koncentrere sig, men han har svært ved at leve op til de krav der stilles til ham. I de tilfælde har han brug for pædagogens guidning og støtte til at forstå situationerne. Pali er meget glad for den pædagogiske støtte til ham.

Talaitha går i børnehave og efter hendes fremmøde er blevet stabilt, er hun kommet ind i en meget positiv og alderssvarende udvikling. Talitha modtager ikke nogen særskilt pædagogisk støtte.

Pædagogerne yder en særlig indsats i forhold til Aishe og hendes rolle som mor. Aishe indgår positivt i samarbejdet og bliver meget glad for de positive tegn, som alle fem børn udviser, efter der er kommet mere struktur på deres hverdag. Dette opfatter moderen som en anerkendelse, og hun indgår konstruktivt i samarbejdet omkring børnene.

Aishe holder dog fast i sin egen forståelse af forælderrollen, og den rolle hun indtager som familiens overhoved. Hun er muslim og bruger sin tro som begrundelse for, at pigerne ikke kan deltage i aktiviteter uden for skoletiden. Det betyder, at pædagogernes kontakt med Tsura og Violca i begyndelsen foregår i hjemmet og udfases, da der ikke er behov for den.

Aishe er stadig noget benægtende i forhold til de problemer, der opstår. Hun indtager ifølge pædagogerne en meget rigid holdning til, hvad børnene må deltage i og er meget optaget af sin egen ret til at bestemme.

Aishe er meget opmærksom på, om børnenes positive udvikling kan betyde en reduktion af den pædagogiske støtte. I det omfang det er foreneligt med børnenes behov, og moderens mestring af omsorgen for børnene, reduceres den pædagogiske støtte.

Der er mange problemer i forældrenes indbyrdes forhold. Det giver megen uro for børnene. Aishe og Djordji søger at løse deres ægteskabelige problemer ved at flytte fra hinanden, men det bliver der ikke mindre uro af. For de fortsætter med at være meget sammen.

Bekymringer ved fødslen af Stanka

Efter separationen bliver Aishe gravid, og det er Djordji, der er faderen (som til de andre fem børn). Det giver anledning til nye problemer. Blandt de professionelle opstår der en bekymring for, om moderen ligesom ved tidligere fødsler, vil lade sig opsluge af det nye barn og "glemme" de andre børn.

Efter fødslen bliver balancen i familien meget udfordret. Børnene reagerer alle på hver deres måde på den nye lillesøster. Så det giver anledning til bekymring både blandt projektpædagogerne, skolen og børnehaven. Med den ramme, der er for den fleksible støtte til familien, er der mulighed for at skrue op for indsatsen. På et møde med forældrene lægger socialrådgiveren derfor op til at støtten udvides. Dette er Aishe imidlertid ikke meget for. Hun deler ikke de professionelle bekymringer. Hun mener godt, hun selv kan klare sine børns reaktioner på den nye lillesøster.

Det er socialrådgiverens vurdering, at der vil være behov for at yde denne indsats over en meget lang periode, hvis den skal få en varig effekt på børnenes udviklingsmuligheder – og på moderens udvikling af forældreomsorgsevne.

Her ser socialrådgiveren en udfordring i at holde en balance i kontakten med Aishe, så hun tager imod støtten og indgår i et fortsat samarbejde med socialrådgiver og pædagoger. At hun både forstår alvoren i myndighedernes vurderinger af risikofaktorerne, og at hun mærker en anerkendelse for den omsorg, hun selv udviser for alle seks børn.